

LAITILA JA MYNÄMÄKI SUOMENSAARI

Rautakautisen kohteen koekaivaus

Jouni Taivainen 2000

LAITILA / MYNÄMÄKI

SUOMENSAAREN KOEKAIVAUKSET

11-14.8.2000

MYNÄMÄEN JA LAITILAN RAJALLA

TIIVISTELMÄ

Laitila/Mynämäki Suomensaari 2000

PK 1133 04 KARJALANKYLÄ, 1:20 000

X=6746 16-25, y=1551 87-97, z=35-37.5 m mpy

Esiroomalaiselle ajalle ajoittuvan kohteen koekaivaus

Matka muinaisuuteen –projekti ja Turun Yliopiston arkeologian oppiaine

Kaivauksen johtaja FM Jouni Taivainen

Suomensaaren aiemmin tutkimattomassa röykkiökohteessa tehtiin koekaivauksia vuonna 2000. Kokonaisuudessaan muinaisjäännöskohde on kooltaan noin 90 x 100 metriä, käsittäen 60 röykkiötä, joista kaksi uutta löytyi vuoden 2000 tutkimusten yhteydessä. Koekaivaukset suoritettiin pääasiassa koekuopitusmenetelmällä muinaisjäännösalueen korkeimmalla lakialueella Mynämäen ja Laitilan kuntien välisen rajapyykin ympäristössä noin 30 x 30 metrin laajuisella alueella, johon tehtiin yhteensä seitsemän koekuoppaa, joista yhtä röykkiön reunaan tehtyä laajennettiin siten, että lopulta käsitti röykkiön neljänneksen. Tämän lisäksi dokumentoitiin yhden metsätien teossa hajonneen röykkiön profiileikkaus. Kaikkiaan kaivamalla tutkittiin 16 neliometriä. Muinaisjäännöskohdetta ei ole tutkittu kaivauksin aiemmin, mutta siitä on Sirkku Pihlman tehnyt tarkastuskertomuksen vuonna 1994 Laitilan inventoinnin yhteydessä ja Juha-Matti Vuorinen on samana vuonna kartoittanut kohteen röykkiöt Mynämäen inventoinnin yhteydessä.

Vuoden 2000 koetutkimusten päätavoitteena oli saada jonkinlaista selvyyttä röykkiöalueen ajoitukseen ja mahdollisesti sen funktioon. Kaivauksissa saimme ajoittavana löytönä ns. Morbyn –tyypin keramiikkaa, mikä kertoo sen, että ainakin tuona aikana on alueella ollut jotain toimintaa. Koekuoppia tehtiin pääasiassa röykkiöiden väliselle alueelle ja vaikka niistä tuli löytöinä sekä keramiikka, että rautakuonaa, niin kuitenkin merkkejä kulttuurikerroksista tai rakenteista ei havaittu. Löydöt röykkiöiden välisistä koekuopista tulivat heti pintaturpeen alta. Sen sijaan röykkiöön 42 tehdystä koekuopasta ja sen laajennuksesta saatiin viitteitä hautamaisesta rakenteesta. Löytöinä tästä kaivetusta röykkiön neljänneksestä saatiin rautakuonaa, naarmupintainen saviastian pala sekä epävarmana löytönä ns. kivikiekko (ks. luku 6, koekuoppa 1). Tämä matala röykkiö vaikuttaa rakenteensa puolesta haudalta, sillä siinä on silmäkivi ja selvästi jo maanpinnalle havaittava reunakehä, joka kaivaessa paljastui täysin selväksi. Tämän isommista kivistä muodostetun kehän sisällä on pienempiä kiviä noin 3-4 kerroksena. Röykkiöstä tulleet löydöt tulivat silmäkiven kaakkoispuolelta. Luuta ei löydetty.

Kaivausten aikana havaittiin myös pari pitkänomaista painauma aivan tutkimusalueemme keskustassa. Näitä ei kuitenkaan tutkittu, mutta ne voivat liittyä alueella tehtyihin jonkin aikaisiin toimintoihin (ks. yleiskartta). Suomensaaren länsipuoliselta suoperäiseltä pellolta löysimme maanomistaja Pasi Soinin antaman vihjeen mukaisesta paikasta suomalmia. Tämä on varsin mielenkiintoinen löytö kun otetaan huomioon myös kaivausalueelta löydetty raudanvalmistuskuona (FM Jouko Pukkilan suullinen lausunto rautakuonasta).

Suomensaari ympäristöineen muodostaa mielenkiintoisen kokonaisuuden, jota tutkimalla voitaisiin saada lisätietoa alueen vähän tunnettuun aikajaksoon; esiroomalaiseen rautakauteen. Mahdollisissa jatkotutkimuksissa voitaisiin jatkaa alueen koekuopitusta laajemmassa mittakaavassa, myös röykkiöalueen länsipuolella, jossa on mielestäni mahdolliseen asuinpaikkaan soveltuvia tasaisempia terassimaisia alueita mäen ja Laajoen välissä. Lisäksi tulisi suorittaa loppuun nyt aloitetun röykkiön 42 kaivaus. Suomensaaren kohde on niin iso, että sen perin pohjainen tutkiminen on valtava urakka sekä ajallisesti, että rahallisesti.

Löydöt: KM 32198:1-12

Ajoitus: Esiroomalainen rautakausi (Morbyn tyyppin keram.)

Tutkitun alueen laajuus: n. 30 x 30 metriä, josta kaivettu 16 neliometriä

Kenttätyöaika: 11-14.8.2000

Tutkimuskustannukset: Matka muinaisuuteen –projekti, 25 000,-.

Tutkimusraportti: Jouni Taivainen 31.1.2001 Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto

SISÄLLYS	sivu
1. ARKISTOTIETOJA	1
2. JOHDANTO	2
3. TUTKIMUSKOHTTEEN SIJAINTI JA MAASTO	2
4. KOHTTEEN TUTKIMUSHISTORIA JA –TAVOITTEET	2
5. TUTKIMUSTAPA	3
6. HAVAINNOT	3
Koekuoppa 1	3
Koekuoppa 2	4
Koekuoppa 3	6
Koekuoppa 4	6
Koekuoppa 5	6
Koekuoppa 6	6
Koekuoppa 7	6
Röykkiö 13	6
6.1.MUUT HAVAINNOT	7
Röykkiö 59	7
Röykkiö 60	7
Kuopanne 1	7
Kuopanne 2	7
Irtolöydöt	7
7. ANALYYSIT JA NIIDEN TULOKSET	8
8. TULKINTA JA YHTEENVETO	8
MV-NEGATIIVILUETTELO	10
DIAPOSITIIVILUETTELO	11
KARTTALUETTELO	11
KARTAT	12
LIITTEET	
Makrofossiilianalyysit	

1. ARKISTOTIETOJA

Kunta:	Mynämäki/Laitila
Kylä:	Karjala/Juva/Katinhätä
Kohde:	Suomensaari
Tilat:	5:17 Junnila 503-485-0005-0017-S 5:5 Suomensaari I 503-413-0005-0005-V 5:37 Pajula 400-407-0005-0037 5:35 Katinhätä ja Karjalankylä 400-407-0005-0037
Maanomistajat:	Alimattila, Lauri, Katinhännäntie 12, 23100 Mynämäki Rekola, Pertti ja Helka, Lemmi 23100 Mynämäki Honkinen, Eero ja Pirkko, Kivirinne 1 23800 Laitila Soini, Pasi, Vihemäki 1A 23800 Laitila
Sijainti:	PK 1133 04 KARJALANKYLÄ, 1:20 000 X=6746 16-25 Y=1551 87-97 Z=35-37.5 m mpy
Aiemmat tutkimukset:	Pihlman, Sirkku 1994, tarkastus Vuorinen, Juha-Matti 1994, inventointi ja kartoitus
Aiemmat löydöt:	-
Löydöt:	KM 32198:1-12, diar. 18.10.2000
Negatiivit:	118619-118659
Diapositiivit:	45322-45344
Kartat:	s. 12-25 (kts. Karttaluettelo s.11)

2. JOHDANTO

Vakka-Suomen esihistoriamatkailun kehittämishanke – Matka muinaisuuteen –projektin toimesta päätettiin kokeilla arkeologisten kaivausten toteuttamista harrastajavoimin. Tavoitteena oli saada selville soveltuisiko tämäntyyppinen toiminta yhdeksi esihistoriamatkailun muodoksi. Peruskiven tälle yritykselle antoi se, että projektissa työskenteli kaksi arkeologia sekä heidän lisäksi tiiviissä yhteistyössä erittäin kokeneita vakka-suomalaisia arkeologian harrastajia, joita voitiin käyttää apuna mm. mittauksissa. Tämän lisäksi kaivauksille tuli huomattava määrä ensikertalaisia. Kaikkiaan harrastajia oli kaivauksilla päivästä riippuen 10-20. Osallistujat olivat Varsinais-Suomesta Turku-Rauma akseliilta painottuen kuitenkin Vakka-Suomen alueelle. Kaivausvälineistö saatiin lainaksi Turun Yliopiston arkeologian oppiaineelta ja Satakunnan Maakuntamuseolta. Tutkimukset saivat runsaasti huomiota lehdistössä. Turun Sanomat teki tutkimuksista sekä ennakkotutun että myös kenttätöiden aikana. Uudenkaupungin Sanomissa, Laitilan Sanomissa ja Vakka-Suomen Sanomissa kerrottiin myös laajasti kaivauksista. Kaivausjohtaja esitteli syksyllä kaivausten tuloksia sekä Mynämäen-seudun että Uudenkaupungin kansalaisopistoissa sekä kirjoitti artikkelin Vakka-Suomen Sanomiin.

Suomensaaren kohde valikoitui tutkimuskohteeksi useammasta syystä. Painavin syy oli sen tutkimuksellinen mielenkiintoisuus; suuri tutkimaton rökkiökohde metsäisellä moreenimäellä melko kaukana asutuksesta soiden ympäröimänä. Ennakoarveluissa se ei soveltunut ainakaan myöhemmän rautakauden aikaiseksi, mikäli se olisi kalmisto, sillä lähes poikkeuksetta sen aikaiset kalmistot sijaitsevat ns. vanhojen kylien lähistöllä. Vahvin arvelu ennakkoon oli, että nämä rökkiöt voisivat olla ehkä myöhemmän ajan kaskiraunioita, mutta mikäli ne olisivat esihistoriallisia, niin arvelimme niiden kuuluvan siinä tapauksessa ehkä pronssikauden lopulle tai vanhemmalle rautakaudelle, ehkä esiroomalaiselle ajalle. Ympäristön suot ja vesistöhistoria viittasivat siihen, että Suomensaaren ympäristössä olisi saattanut joskus varhain tarkemmin määrittämättömänä aikana olla joko yksi isompi vesistö, ehkä sisämaajärvi, tai sitten lukuisia pienempiä järviä, joista oli tietoja ainakin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun kartoissa. Inventointiluetteloiden mukaan vastaavantyyppisiä suuria rökkiökohteita on pitkin länsirannikkoa ainakin Turku-Noormarkku välillä useampia. Niiden sijainti on samantyyppinen kuin Suomensaarenkin. Ne sijaitsevat nykyisin hieman kauempana asutuksesta metsäisillä moreenimäillä muodostaen usean kymmenen jopa satojen rökkiöiden kokoisia muinaisjäännöskohteita. Korkeussuhteiltaan ne sijaitsevat usein 30-40 m. mpy (Esim. Porin pikatienvarren kohde). Toinen syy Suomensaaren tutkimuskohteeksi valinnalle oli se, että se sijaitsee Laajoen melontareitin varressa. Tutkimusten avulla voitaisiin saada tietoa tästä ennen tutkimattomasta kohteesta, jolloin Suomensaaren kohteeseen voitaisiin tutustua vaikkapa melontaretken tauolla.

3. TUTKIMUSKOHTTEEN SIJAINTI JA MAASTO

Suomensaaren rökkiöryhmä sijaitsee noin 90 x 100 metrin kokoisella alueella Laitilan ja Mynämäen rajapyykin (rökkiö nro 21) ympäristössä. Se sijaitsee Laitilan ja Mynämäen kuntien ja neljän maanomistajan alueella. Suomensaari on karttanimenä peruskartassa tarkoittaen noin 800 metriä pitkää ja 200-300 metriä leveää etelä-pohjoisuuntaista metsäistä moreeniharjannetta, joka sijaitsee soiden ympäröimänä. Rökkiöt muodostavat tiiviin ryhmän metsäsaarekkeen lounaisreunassa olevan pienen mäennyppylän laelle ja etelään sekä lounaaseen, Laajoen ja Pahojoen suuntaan viettävälle rinteelle. Rökkiöitä on myös mäen koillisrinteessä. Laajoen ja siihen luoteesta laskevan Pahojoen risteys on rökkiöryhmän keskellä olevasta Mynämäen ja Laitilan kunnan välisestä rajapyykistä (rökkiö 21) n. 250 metriä etelään. Tämän jokien risteuksen nimi on Kolmihaara ja se on yksi Laitilan jakokunnan vanhoista ympäröityistä (ks. Laitilan historia). Mäellä kasvaa Laitilan puolella melko kookasta havupuuvältaista sekametsää, Mynämäen puolella on noin 10 vuotta vanhaa taimikkoa. Taimikon puolella aluskasvillisuus on rehevää, Laitilan puolella karua kangasta. Rökkiöalueen maasto on ylipäänsä melko kivistä.

4. KOHTTEEN TUTKIMUSHISTORIA JA –TAVOITTEET

Suomensaaren kohde tuli tunnetuksi 1994, kun Katinhätäläinen entinen seppä, Eelis Yrjälä kertoi rökkiöistä Laitilan inventointia tehneelle Sirkku Pihlmanille, joka teki kohteesta tarkastuskertomuksen. Samana vuonna Juha-Matti Vuorinen kartoitti alueen Mynämäen inventoinnin yhteydessä Turun arkeologian oppiaineen Varen avulla. Kohteessa ei kuitenkaan ole aiemmin tehty mitään varsinaisia tutkimuksia eikä sieltä ole aiempia löytöjä.

Tutkimuksellisenä tavoitteena oli koekuopituksen avulla saada jotain valaistusta alueen ajoitukseen ja sen mahdollisiin toiminnallisiin tarkoituksiin. Tutkimuksissa päätettiin keskittyä alueen keskustan koekuopitukseen. Tämä sen vuoksi, että näin voitiin käyttää mittauksissa hyväksi kuntien välistä rajapyykkiä ja rajalinjoja.

5. TUTKIMUSTAPA

Kiintopisteet ja koordinaatisto:

Tutkimusalueelle luotiin x/y koordinaatisto, jonka nollapiste on Mynämäen ja Laitilan välisen rajapyykin (röykkiö 21) keskipiste. Peruslinja vedettiin tilojen 5:35 ja 5:37 välistä rajaa pitkin. Paalut peruslinjalle laitettiin kymmenen metrin välein. Peruslinjan nollapisteelle annoimme arvon 1000/1000. Peruslinjan suunta on melko tarkkaan kaakko-luode (360 goonia nollapisteestä luoteeseen katsottuna). Korkeuskiintopiste hakattiin Röykkiön 41 silmäkiven luoteiskulmaan (ks. yleiskartta). Korkeuskiintopiste on kiveen hakattu kuoppa. Tutkimusten korkeusmittaukset tehtiin suhteellisina mittauksina, sillä emme saaneet paikalle absoluuttista korkeutta. Tähän on syynä se, että lähin valtakunnallinen korkeuskiintopiste sijaitsee lähes kolmen kilometrin päässä hankalien suo ja metsämaastojen takana. Arvelin, että vaikka sieltä korkeutta lähtisimme tuomaan, niin emme kuitenkaan saisi sitä kovin tarkkana perille, joten päätimme tässä vaiheessa tyytyä suhteellisiin korkeuksiin. Korkeusmittaukset tehtiin siten, että vaaituskoneen taakselukema täsmennettiin aina korkeuskiintopisteeseen ennen mittauksia lukuun 100 (yksi metri). Näin kaikki korkeuslukemat ovat keskenään vertailukelpoisia.

Kaivaustekniikka ja dokumentointi

Kaikkiaan alueelle tehtiin seitsemän koekuoppaa, joista viisi oli kooltaan 1 x 1 metriä ja yksi 1 x 2 metriä (laajennettiin myöhemmin ks. luku 6, koekuoppa 1) sekä yksi 1 x 4 metriä. Tämän lisäksi puhdistettiin rikkoutuneen röykkiö 13:n eteläsivu profiiliin selville saamiseksi. Koekuoppien paikat valittiin intuitiivisesti ja ne mitattiin paikalleen peruslinjan, prisman ja mittanauhan avulla. Kaivaustekniikka oli kerroksittainen. Ensin poistettiin turve ja sen alta paljastunutta pintaa nimitettiin tasoksi 1. Tämän alla oli kerros 2, jonka alla oli taso 2. Maata kaivettiin 5 cm kerroksissa. Jokainen taso dokumentoitiin korkeusmittauksin, tasokartoin, valokuvaamalla ja muistiinpanoin. Löydöt mitattiin paikoilleen metri x metri ruudun tarkkuudella, poikkeuksin tarkemminkin. Kaikki maa seulottiin seulalla, jonka silmäkoko oli noin 6-7 mm. Kaivausten lopuksi koekuopat peitettiin ja maasto entisöitiin. Peruslinjan paalut jätettiin paikalleen.

6. HAVAINNOT JA LÖYDÖT

Koekuoppa 1 (röykkiö 42)

Röykkiö sijaitsee noin 5 metriä Mynämäen ja Laitilan rajapyykistä (röykkiö 21) pohjoisluoteeseen pohjois eteläsuuntaisen mäenharjanteen lakialueella. Röykkiön muoto on pyöreän soikea (ks. tarkemmin tasokartta).

Aluksi röykkiöön tehtiin koekuoppa, jonka koko oli 1 x 2 metriä. Kuoppa sijoitettiin siten, että se leikkasi röykkiön maanpinnalle näkyvää reunaa kohtisuoraan röykkiön keskustaa kohti. Tavoitteena oli saada koekuopan avulla esiin röykkiön raja. Metri koekuopasta olikin suunnilleen röykkiön ulkopuolella ja metri sisäpuolella. Pintavaaituksen jälkeen poistettiin pintaturve. Esiin tuli taso 1. Röykkiön kohdalla turpeen alla oli nyrkinpään kokoista kiveä tiiviinä latomuksena. Röykkiön ulkopuolisessa osassa turpeen alta paljastui vaaleaa hienoa hiekkaa. Maa oli röykkiön ulkopuolella alemmissakin kerroksissa puhtaannäköistä hiekkaa/hietaa. Röykkiön reuna näkyi selvänä kiveyksenä. Röykkiön osalta tasossa 2 kiveys oli isompaa, noin päänkokoisia kiviä, hiilenmurenia seassa. Tasossa 3 kivet olivat jälleen isompia, noin kurpitsan kokoisia. Tasossa 4 kivet loppuivat ja esiin tuli puhtaan näköinen hiekka. Kerroksesta neljä löytyi pala kuonaa, joka saatiin talteen seulalta (KM 32198:4). Se tuli ruudusta 1004/1001.

Koska röykkiöön tehdystä koekuopasta tuli löytö ja koska meillä oli aikaa, niin päätimme laajentaa koekuoppa siten, että röykkiöstä tulisi kaivetuksi neljännes. Toivoimme näin saavamme löytöjä jotka mahdollisesti kertoisivat jotain röykkiön funktiosta ja iästä.

Turpeen alta tuli esiin taso 1. Kivet olivat nyrkinpään kokoisia tiheään ladottuja. Seassa oli paljon haljenneita laakakiviä. Kaivausalueella alkoi paljastua paremmin myös maanpinnallekin näkyneet silmäkivi. Kiveyksen seassa oli turpeensekaista hiekkaa. Röykkiön ulkopuolella maa oli vaaleaa hienoa hiekkaa.

Tasossa 2 röykkiön ulkoreunan osalta pienet kivet alkavat harventua, mutta sisäosissa niitä on edelleen tiheässä. Kivien seassa on turpeensekaista hiekkaa. Kerroksesta 2 tuli löytönä rautakuonan pala ruudusta 1004/1000 (KM 32198:2) sekä ns. kivikiekko ruudusta 1005/1000 (KM 32198:1). Kivikiekko on hieman epävarma tapaus, saattaa olla luontainen kivikin, mutta otettiin talteen varmuuden vuoksi. Vastaavan tyyppisiä tunnetaan runsaasti mm. Laitilan Nästin kivikautiselta

Tasossa kolme kiveys edelleen jatkui. Röykkiön reunan osalta oli havaittavissa jo melko selvästi se maanpinnallekin näkynyt ilmiö, että reunakiveys oli sisäkiveystä selvästi suurempaa, röykkiö alkoi selvemmin vaikuttaa reunakehälliseltä. Röykkiön keskiosissa oli hieman tummaa turpeen sekaista maata. Kerroksesta kolme saatiin löytönä keramiikan pala, joka oli kärkeasekoitteista ja ulkopinnaltaan naarmutettua (KM 32198:3). Palan koordinaatit ovat 1004,50/1001,30 Z=137. Se tuli siis silmäkiven tuntumasta, noin 30 cm sen itäpuolelta. Röykkiön ulkopuolella havaittiin kaksi hiilensekaista tummaa läikkää. Muuten röykkiön ulkopuolinen maa oli vaaleaa hienoa hiekkää.

Tasossa 4 kiveys alkoi harventua selvästi. Samoin tuli esiin selvemmin röykkiön reunakehällinen rakenne (ks. kuva F 118642). Uloimmat kivet olivat selvästi muuta kiveystä suurempia ja ne oli asetettu puhtaalle hiekalle. Silmäkiven länsipuolella oli punertava hiekkää, itäpuolella tummaa hiilensekaista maata. Muualla maaperä oli vaaleaa hienoa hiekkää.

Kuva F 118642

Tasossa 5 kiveys loppui ja esiin tuli vaalea hieno hiekkä. Röykkiön reunakehän kivet jätettiin paikoilleen. Etäisyys röykkiön pinnasta pohjaan oli kokonaisuudessaan noin 60 cm keskikohdassa.

Kaavamaisesti esitettynä röykkiön kaakko-luode -profiilin maakerrokset olivat seuraavat: 0-5 cm turve, 5-30 cm kiveys, joukossa turpeen ja hiilen sekainen hiekkä, 30-50 cm kiveys, joukossa vaalea heikko likamaa, 50-60 cm vaalea hieno hiekkä.

Koekuoppa 2

Koekuoppa oli leveydeltään metrin ja pituudeltaan neljä metriä

Tasossa 1 ohuen turpeen alta paljastui hieno vaalea hiekkä koeojan kaakkoispäässä. Luoteispäästä paljastui ladottua kivikkoa, joka jatkuu kohtisuoraan ojaan nähden sen molemmille puolille itä-länsi -suuntaisesti. Kivikko on melko paksun sammalen peitossa, joten sen tarkat rajat on vaikea muualla kuin koeojassa hahmottaa. Tämä kivikko on selvästi ihmisen kasaama ja nimitimme sen röykkiöksi nro 60 (ks. yleiskartta). Röykkiö 60 on tarkemmin selostettu kaivauskertomuksen sivulla 7.

Tasossa 2 kivikkoladelmä jatkuu luoteispäässä, kivet nyrkin-pään kokoisia. Muualla hienoa vaaleaa hiekkää, jossa seassa pieniä hiilenmuruja.

Tasossa 2 kivikkoladelmä jatkuu luoteispäässä, kivet nyrkin-pään kokoisia. Muualla hienoa vaaleaa hiekkaa, jossa seassa pieniä hiilenmuruja.

Taso 3. Vaalean hiekan alta alkaa tulla näkyviin ruskeampaa hiekkaa. Kiveys koeojan luoteispäässä jatkuu. Kiveyksen seassa on vaaleaa hiekkaa.

Taso 4. Kaakkoispäässä puhdas hiekka, luoteispäässä kiveys jatkuu (ks. kuva F 118634)

Kuva F 118634

Taso 5. Kaakkoispäästä jätettiin kaivamatta 1,5 metriä, sillä maa on jo selvästi koskematonta pohjamaata. Luoteispäässä tiheä kiveys jatkuu.

Taso 6. Luoteispään kiveyskin harvenee. Hiekka punaruskeaa.

Taso 7. Puhdas hiekka. Pohjaan tehtiin kaksi koepistoa, ei mitään noteeraamisen arvoista.

Koekuoppa 2 oli löydötön.

Koekuoppa 3

Kuopan koko 1 x 1 metriä. Turpeen paksuus oli noin 5 cm. Sen alapuolella tasossa 1 oli noin 5 cm paksu vaalea huuhtoutumiskerros, josta löytyi rautakuonan pala (KM 32198:5). Vaalean huuhtoutumiskerroksen alla oli tasossa 2 punaruskea hiekka. Kuoppa kaivettiin noin 20 cm syvyyteen. Koekuopan kohdalla ei ollut mitään havaintoja varsinaisista kulttuurikerroksista, vaikka siitä löytönä tulikin rautakuonan pala.

Koekuoppa 4

Koekuopan koko 1 x 1 metriä. Turpeen paksuus oli noin 5 cm. Sen alapuolella oli vaalea huuhtoutumiskerros tasossa 1. Heti turpeen alta tasosta 1 löytyi kolme palaa keramiikkaa (KM 32198:6). Yhdessä paloista oli ns. kissantassupainanne, eli se on Morbyn tyyppin keramiikkaa. Huuhtoutumiskerroksen paksuus oli vain noin 2 cm. Tasossa 2 paljastui punaruskea hiekka. Kuoppa kaivettiin noin 20 cm syvyyteen. Tässäkään koekuopassa ei havaittu löydöistä huolimatta mitään merkejä kulttuurikerroksista.

Koekuoppa 5

Koekuopan koko 1 x 1 metriä. Turpeen paksuus noin 5 cm. Sen alapuolella tasossa 1 vaalea huuhtoutumiskerros, jonka paksuus noin 4 cm. Tasossa 2 punaruskea hiekka. Kuoppa kaivettiin noin 20 cm syvyyteen. Ei löytöjä.

Koekuoppa 6

Koekuopan koko 1 x 1 metriä. Turpeen paksuus noin 5 cm. Sen alapuolella tasossa 1 vaalea huuhtoutumiskerros, paksuudeltaan noin 3 cm. Tämän alapuolella punaruskea hiekka. Kuoppa kaivettiin noin 20 cm syvyyteen. Ei löytöjä.

Koekuoppa 7

Koekuopan koko 1 x 1 metriä. Turpeen paksuus noin 5 cm. Tämän alla vaalea huuhtoutumiskerros tasossa 1, paksuudeltaan noin 4 cm. Aivan pintaturpeen alta löydettiin rautakuonan pala (KM 32198: 7) Tasossa 2 punaruskea hiekka. Kuoppa kaivettiin noin 20 cm syvyyteen. Ei havaintoja kulttuurikerroksista.

Röykkiö 13

Kuva F 118646

pääosin pyöreähkö. Leikkaukseltaan rökkiö on kupera. Reunoilla on isompia kiviä, isoimmat halkaisijaltaan yli metriä, keskiosassa on pienempiä kiviä, nyrkin-pään kokoisia pääasiassa.

Rikkoutunut osa rökkiöstä purettiin, jotta saataisiin dokumentoitua rökkiön profiili (ks. kuva F 118646). Hajonnutta osaa purettaessa saatiin seuraavia löytöjä, joiden alkuperäisestä sijainnista ei ole täyttä varmuutta, sillä maa ja kivet olivat liikkuneet voimakkaasti koneen jäljiltä. Löydöille merkittiin kuitenkin x ja y-koordinaatit (ks. löytöluettelo). Löytöinä profiilia puhdistettaessa tuli yksi pala keramiikkaa (KM 32198:9). Se näyttää samanlaiselta kuin esim. mainittu Morbyn -tyypin keramiikan pala koekuopasta 4, mutta siinä ei ole koristeita eikä painanteita. Lisäksi löydettiin kaksi palaa rautakuonaa (KM 32198:8 ja 32198:10). Rökkiön rakenne käy parhaiten ilmi profiilipiirroksista, mutta lyhyesti sanottuna rökkiön reunoissa oli havaittavissa isot kivet ja keskellä pienempiä nyrkin-pään kokoisia. Kivien alla oli havaittavissa hiilikerrokset, joka vaikutti olevan alkuperäisen maanpinnan tasalla. Siitä otettiin hiilinäyte, joka ei kuitenkaan ole kovin runsas. Tämän lisäksi siitä otettiin makrofossiilinäytteitä. Dokumentoinnin jälkeen rökkiö ennallistettiin.

6.1 Muut havainnot

Rökkiö 59

Havaitsimme tutkimusten aikana rökkiön, jota ei ollut merkitty J-M. Vuorisen kartoituksessa 1994. Annoimme rökkiölle numeron 59 (ks. yleiskartta). Rökkiö on aiemmin tunnettujen rökkiöiden 13 ja 41 välissä. Se on muodoltaan pitkulainen. Koko on noin 3,5 x 4,5 metriä, korkeus noin 70 cm. Rökkiö on kasattu isojen kivien väleihin, sitä peittää paksu sammal.

Rökkiö 60

Koekuoppa 2 on kohtisuoraan rökkiötä nro 60 vastaan, leikaten sitä noin puoleltoista metrin matkalta koeajan luoteispäässä (ks. yleiskartta). Rökkiötä ei ollut merkitty J-M Vuorisen kartoituksessa 1994. Rökkiö on itä-länsi suuntainen, leveydeltään noin 1,5-2 metriä, pituudeltaan noin 10 metriä ja korkeudeltaan noin 30-40 cm. Lounaispäässä on epämääräinen pyöreämpi kiveys, joka saattaa olla erillinen rökkiö. Rökkiötä peittää paksu sammal.

Tutkimusalueella aivan Laitilan ja Mynämäen rajapyykin tuntumassa (ks. yleiskartta) havaittiin kaksi pitkänomaista kuopannetta.

Kuopanne 1

Pitkulainen, loivareunainen, vaikuttaa ihmisen tekemältä. Kuopanne on etelä-pohjois suuntainen kooltaan 1,5 x 4 metriä. Syvyys 30 senttiä. Turpeen alla selvä vaalea huuhtoumiskerrokset, joka kertoo ainakin sen, että kuopanne on vanha. Kooltaan ja muodoltaan se muistuttaa hämmästyttävästi vakka-suomalaisia ns. ryssänhautoja, joista yhden tutkimme sattumoisin samana kesänä (ks. Kaisa Lehtosen raportti Kalannin Tammiston Ryssänhautakaivauksesta). Mutta sijainniltaan se poikkeaa tyypillisistä ryssänhautoista siinä mielessä, että se ei sijaitse rinteessä vaan tasaisella mäenlaella.

Kuopanne 2

Tyypiltään kuten kuopanne 1, mutta pienempi. Sijaitsee aivan Mynämäen ja Laitilan välisen rajapyykin (rökkiö 21) luoteispuolella lähes kiinni rökkiössä. Kuopanne on koillis-kaakko suuntainen ja noin 80 cm leveä ja kaksi metriä pitkä. Sopisi siis esim. ruumishautapainanteeksi kokonsa puolesta.

Irtolöydöt

Metsäkoneuralta otettiin talteen rautakuonan pala aivan Mynämäen ja Laitilan välisen rajapyykin itäpuolelta (KM 32198:11, löytöpaikka ks. peruskarttaote, kartta 14).

Maanomistaja Pasi Soinin antaman vinkin mukaisesta paikasta löysimme Suomensaaren länsipuoliselta suoperäiseltä pelloilta paikan jossa on suomalmia, raudanvalmistuksessa käytettävää raaka-ainetta. Otimme suomalmia näytteeksi (KM 32198:12, löytöpaikka ks. peruskarttaote, kartta 14)

7. ANALYYSIT JA NIIDEN TULOKSET

Röykkiön 13 profiilista otettiin 3 makrofossiilinäytettä, jotka analysoi fil. yo Mia Lempiäinen FT Terttu Lempiäisen ohjaamana. Tulokset ks. liite.

8. TULKINTA JA YHTEENVETO

Koetutkimuksissa löydettiin keramiikkaa, joka on tyypiltään ns. Morbyn keramiikkaa, joka ajoittuu esiroomalaiselle ajalle tai mahdollisesti ensimmäisille vuosisadoille j.Kr. Keramiikan antaman ajoituksen mukaan Suomensaareen olisi ollut ihmistoimintaa ainakin väljästi sanottuna noin 500 e.Kr – 0/200 j.Kr. Keramiikkaa löytyi sekä koekuopista röykkiöiden välistä, että röykkiöstä. Tämä ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että röykkiöt ja keramiikka olisivat saman ikäisiä, vaikka sekin on mahdollista. Esim. Euran Harolasta, jossa on tutkittu samantyyppisiä röykkiöitä kuin nämä Suomensaaren röykkiöt, on Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander ajoittanut väljästi pronssikauden lopun ja rautakauden alun taitteeseen (Euran esihistoria 2000, s. 115-120). Löydöstössä on molemmissa paikoissa samankaltaisuutta (naarmupintainen keramiikka, rautakuona).

Mielenkiintoiseksi Suomensaaren kohteen tekee rautakuonan ja keramiikan löytymisen lisäksi se, että mäen edustalta suoperäiseltä pelloilta löydettiin raudan raaka-ainetta; suomalmia. Tämä löytö tehtiin maanomistaja Pasi Soinin vinkin ansiosta. Syksyn kaivausten aikana hän kertoi meille löytäneensä tätä tavaraa pelloilta ja näytti meille paikan kartalta. Marraskuulla kävimme vielä kaivauspaikalla, jolloin pelto oli kynnetty ja saatoimme käydä tarkastamassa paikan. Löysimmekin pieneltä alueelta melko nopeasti pienen muovikassillisen suomalmia, josta osa on luetteloituna näytteeksi (KM 32198:12). Mielestäni se, että raudanvalmistuksen raaka-ainetta ja valmistuksessa syntyneitä jätettä, rautakuonaa, löytyy tutkimusalueelta, viittaa melko vahvasti siihen mahdollisuuteen, että Suomensaareen olisi joskus valmistettu rautaa. Nyt tehtyjen tutkimusten perusteella on kuitenkin vielä mahdotonta sanoa varmasti liittyykö tämä oletettu raudanvalmistus ajallisesti samanaikaiseksi keramiikan kanssa, vai ovatko ne eriaikaisia. Molemmat vaihtoehdot ovat mielestäni yhtä todennäköisiä.

Suomensaareen on kuutisenkymmentä röykkiötä, jotka voivat olla hyvinkin eriaikaisia toisiinsa nähden ja ne voivat myöskin olla eri tavalla syntyneitä. Voi olla mahdollista, että osa niistä on hautaröykkiöitä, ehkä esiroomalaiselta ajalta, osa voi olla myöhemmän ajan kaskiraunioita, osa voi myös liittyä jollain tapaa raudanvalmistukseen. Esim. Esa Suominen (Lapinraunioita ja hiidenkiukaita 1993, s 76-80) on tutkinut muutamia historiallisen ajan raudanvalmistuspaikkoja Kainuussa ja ne tuntuisivat vertautuvan päällisin puolin melko hyvin Suomensaareen röykkiöihinkin ”Tyypillinen kainuulainen raudanvalmistuspaikka on helposti tunnistettava. Se sijaitsee lähellä suon reunaa, joskus myös järven rannalla yleensä matalalla soraharjanteella. Paikan nimeen saattaa liittyä ”hytti” tai ”rauta” tai jokin muu raudan valmistukseen viittaava sana”. Ympäristöltään tuo kuvaus sopii mainiosti Suomensaareen, samoin nimistö. Suomensaaren eteläpuolella on Rautavuori ja pohjoisessa noin puolentoista kilometrin päässä Sepänniitti. Edelleen Suominen kirjoittaa ”Aikojen kuluessa nämä uunit ovat pahoin särkyneet mm. metsätöiden seurauksena. Niitä ei päällisin puolin voi heti tunnistaa raudanvalmistusuuniksi. Uunit näkyvät maanpinnalle kuitenkin jonkinlaisena kohoumana. Korkeutta kumpareella voi olla puolisen metriä. Kumpareen voi helposti sekoittaa esim. kiukaaseen, sillä molemmissa on palaneita kiviä”. Suomensaareen tutkittiin yhtä röykkiötä noin kuudestakymmenestä. Tämä tutkittu ei vaikuta raudanvalmistusuunilta vaan pikemminkin haudalta rakenteensa puolesta, mutta ei ole poissuljettua, että jotkut alueen röykkiöistä voisivat liittyä raudanvalmistukseen.

Vaikka Suomensaaren röykkiöiden funktio jääkin vielä avoimeksi, niin kaivausten tuloksena saimme kuitenkin varmistuksen siitä, että kohde on ainakin esihistoriallinen. Mäen laelle tehdyt koekuopat eivät kuitenkaan paljastaneet kulttuurikerroksia, jotka viittaisivat asuinpaikkaan. Koska alue kuitenkin on laaja, niin voi olla, että mahdollinen asuinpaikka sijaitsee hieman toisaalla. Esim. mäen laelta alarinteeseen Laajoelle päin on vehmaampaa tasamaata, josta mielestäni kannattaisi etsiä asuinpaikkaa, jos sitä jostain etsisi. Nyt emme siellä tehneet mitään tutkimuksia.

On todennäköistä, että Suomensaarta ympäröivän suoalueen ”rantamailta” löytyy vielä lisää röykkiöitä. Tähän viittaa se, että lyhyellä iltakävelyllä löysin Suomensaaresta etelään sijaitsevalta Rautavuoren alueelta neljä uutta röykkiötä sieltä aiemmin tunnettujen lisäksi (Heljä Brusila Turun Maakuntamuseosta on tehnyt niistä tarkastuskertomuksen). Lisäksi sain juuri tiedon (puhelimessa 15.1.2001) yhdeltä Suomensaaren maanomistajalta Pasi Soinilta, että hän on havainnut metsäkoneen rikkoman röykkiön Suomensaaren länsipuolelta läheltä Käreimäkeä. Käymme tarkistamassa paikan ensi keväänä lumien suluttua. Sieltä saattaa löytyä röykkiöitä enemmänkin.

Vakka-Suomen alueella on sekä kivikautisia, pronssikautisia, että rautakautisia muinaisjäänneksiä. Esiroomalainen rautakausi on kuitenkin ollut alueella huonosti tunnettu. Suomensaari vaikuttaa mielestäni tässä suhteessa erittäin kiinnostavalta tutkimuskohteelta, joten jatkotutkimukset alueella olisivat tulevaisuudessa suotavia.

Lopuksi on hyvä kiittää niitä vapaaehtoisia arkeologian harrastajia, jotka osaltaan tekivät mahdolliseksi Suomensaaren kaivaukset. Erityiskiitos Marjatta Vuoristolle, joka tarjoili kaivausten päätteeksi nälkäisille esihistorian harrastajille päätösaterian Maaseutumatkailu Vuoriston tilalla Laajoen kylässä. Kaivauksiin osallistui seuraavat vapaaehtoiset henkilöt:

Matti Lehtonen	Mynämäki
Lassi Lehtonen	Mynämäki
Kerttu Paana	Laitila
Raija Heikola	Laitila
Martti Perävainio	Laitila
Seija Mikkonen	Kalanti
Lauri Viinikkala	Lokalahti
Tuulikki Vaajasaari	Laitila
Arto Vaajasaari	Laitila
Juhani Heino	Mynämäki
Markku Lemmetti	Mietoinen
Matti Laakso	Kalanti
Matti Hukki	Mynämäki
Marita Kykyri	Turku
Lauri Soini	Laitila
Johanna Hyvönen	Uusikaupunki
Katri Suomi	Uusikaupunki
Sari Tiilikainen	Turku
Rauno Lassila	Mynämäki
Heimo Kumlander	Turku
Kari Ahtiainen	Mietoinen
Eeva Rintama	Uusikaupunki
Riitta Ampuja	Uusikaupunki
Marja Sipilä	Masku
Wilhelm Markkanen	Rauma
Leena Pakarinen	Turku
Anna-Maija Pakarinen	Turku
Teuvo Elo	Mynämäki
Jouko Elo	Mynämäki
Hannes Varjonen	Mynämäki
Jarkko Vaahtoranta	Laitila

Piirtäjänä kaivauksilla toimi fil.yo Mia Lempiäinen sekä arkeologian opiskelijat Eeva Rintama ja Riitta Ampuja.

Mynämäellä 31.1.2001

Jouni Taivainen

MV- NEGATIIVILUETTELO

- F 118619 Koekuoppa 1 (röykkiö 42) ennen kaivauksia. Lounaasta. Jouni Taivainen (JT). 11.8.2000.
- F 118620 Koekuoppa 2 ennen kaivauksia. Kaakosta. JT 11.8.2000.
- F 118621 Koekuoppa 1 (röykkiö 42), taso 1. Lounaasta. JT 11.8.2000.
- F 118622 Koekuoppa 2, taso 1. Kaakosta. JT 11.8.2000.
- F 118623 Koekuoppa 2, taso 1, luodepään kiveys. Kaakosta. JT 11.8.2000.
- F 118624 Koekuoppa 1 (röykkiö 42), taso 2. Lounaasta. JT 11.8.2000.
- F 118625 Seulonta-asema. Maata seulomassa Lauri Viinikkala. Lännessä. JT 11.8.2000.
- F 118626 Koekuoppa 2, taso 2. Kaakosta. JT 11.8.2000.
- F 118627 Koekuoppa 2, taso 2, luodepään kiveys. Kaakosta. JT 11.8.2000.
- F 118628 Röykkiö 13 ennen profiilin puhdistusta. Kaakosta. JT 11.8.2000.
- F 118629 Koekuoppa 1 (röykkiö 42), taso 3. Lounaasta. JT 11.8.2000.
- F 118630 Koekuoppa 2, taso 3. Kaakosta. JT 11.8.2000.
- F 118631 Koekuoppa 2, taso 3, luodepään kiveys. JT 11.8.2000.
- F 118632 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 1. Luoteesta. Mia Lempiäinen (ML) 12.8.2000.
- F 118633 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 1. Etelästä. ML 12.8.2000.
- F 118634 Koekuoppa 2, taso 4. Kaakosta. Marja Sipilä (MS) 12.8.2000.
- F 118635 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 2. Luoteesta. ML 12.8.2000.
- F 118636 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 3. Keramiikan löytöpaikka kuvan keskellä silmäkiven edustalla hiekassa. Kaakosta. ML 12.8.2000.
- F 118637 Koekuoppa 2, taso 5. Kaakosta. MS 12.8.2000.
- F 118638 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 3. Luoteesta. ML 12.8.2000.
- F 118639 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 3. Koillisesta. ML 12.8.2000.
- F 118640 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), ”paalunjälki” ruudussa 1006/1001. Lännessä. ML 13.8.2000.
- F 118641 Koekuoppa 2, taso 6. Kaakosta. ML 13.8.2000.
- F 118642 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 4. Etelästä. ML 13.8.2000.
- F 118643 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 4. Kaakosta. ML 13.8.2000.
- F 118644 Röykkiö 13:n lounaisprofiiliin kaakkoispää. Lounaasta. JT 13.8.2000.
- F 118645 Röykkiö 13:n lounaisprofiiliin luoteispää. Lounaasta. JT 13.8.2000.
- F 118646 Röykkiö 13:n lounaisprofiili. Lounaasta. JT 13.8.2000.
- F 118647 Koekuoppa 2. Taso 7 (pohja). Kaakosta. ML 13.8.2000.
- F 118648 Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 5. Kaakosta. JT 13.8.2000.
- F 118649 Mia Lempiäinen piirtää koekuoppa 1:n laajennusosassa (röykkiö 42).Kaakosta. JT 13.8.2000.
- F 118650 Mia Lempiäinen ja Seija Mikkonen tekevät pohjavaiitusta koekuoppa 1:n laajennusosassa (röykkiö 42). Lännessä. JT 13.8.2000.
- F 118651 Koekuoppa 2 entisöitynä. Kaakosta. JT 13.8.2000.
- F 118652 Koekuoppa 3, taso 1. Taustalla röykkiö 44. Pohjoisesta. JT 13.8.2000.
- F 118653 Koekuoppa 1:n laajennusosan profiili (röykkiö 42). Lännessä. JT 13.8.2000.
- F 118654 Koekuoppa 1:n laajennusosa (röykkiö 42), taso 5 (pohja). Etelästä. ML 14.8.2000.
- F 118655 Koekuoppa 4, taso 1. Luoteesta. ML 14.8.2000.
- F 118656 Röykkiö 13 entisöitynä. Lounaasta. JT 14.8.2000.
- F 118657 Koekuoppa 1:n laajennusosan (röykkiö 42) entisöintiä. Pohjoisesta. JT 14.8.2000.
- F 118658 Röykkiö 42 entisöitynä. Lännessä. JT 14.8.2000.
- F 118659 Kaivausporukka työn jälkeen istuskelemassa Laitilan ja Mynämäen välisellä rajapyykillä (röykkiö 21). Henkilöt: eturivissä vasemmalta Seija Mikkonen, Jarkko Vaahtoranta, Marita Kykyri, Eeva Rintama, Jouni Taivainen, Juhani Heino. Keskellä vasemmalta Leena Pakarinen, Markku Lemmetti. Takana vasemmalta Matti Lehtonen, Anna- Maija Pakarinen, Kerttu Paana ja Kari Ahtiainen. Pohjoisesta. Mia Lempiäinen 14.8.2000.

DIAPOSITIIVILUETTELO

45322	Röykkiö 42 ennen kaivauksia. Lounaasta. ML 7.8.2000.
45323	Koekuoppa 2 ennen kaivauksia. Kaakosta. ML 7.8.2000.
45324	Laitilan ja Mynämäen välinen rajapyykki (röykkiö 21). Luoteesta. ML 7.8.2000.
45325	Röykkiö 13 ennen kaivauksia. Idästä. ML 7.8.2000.
45326	Koekuoppa 1 (röykkiö 42), taso 1. Lounaasta. ML 11.8.2000.
45327	Koekuoppa 2, taso 1. Kaakosta. JT 11.8.2000.
45328	Koekuoppa 2. Luodepään kiveys, taso 1. Kaakosta. JT 11.8.2000.
45329	Koekuoppa 1 (röykkiö 42), taso 2. Lounaasta. JT 11.8.2000.
45330	Koekuoppa 2, taso 2. Kaakosta. JT 11.8.2000.
45331	Koekuoppa 1 (röykkiö 42), taso 3. Lounaasta. JT 11.8.2000.
45332	Koekuoppa 2, taso 3. Kaakosta. JT 11.8.2000.
45333	Koekuoppa 2, luodepään kiveys, taso 3. Kaakosta. JT 11.8.2000.
45334	Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 1. Etelästä. ML 12.8.2000.
45335	Koekuoppa 2, taso 4. Kaakosta. Marja Sipilä 12.8.2000.
45336	Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 2. Luoteesta. ML 12.8.2000.
45337	Koekuoppa 2, taso 5. Kaakosta. Marja Sipilä 12.8.2000.
45338	Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 3. ML 12.8.2000.
45339	Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), ”paalunjälki” ruudussa 1006/1001, taso 3. ML 13.8.2000.
45340	Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 4. Etelästä. ML 13.8.2000.
45341	Koekuoppa 1:n laajennus (röykkiö 42), taso 5 (pohja). Etelästä. ML 13.8.2000.
45342	Röykkiö 13:n lounaisprofiili puhdistettuna. Lounaasta. JT 13.8.2000.
45343	Koekuoppa 2, taso 7 (pohja). Kaakosta. ML 13.8.2000.
45344	Koekuoppa 4, taso 2 (pohja). Luoteesta. ML 13.8.2000.

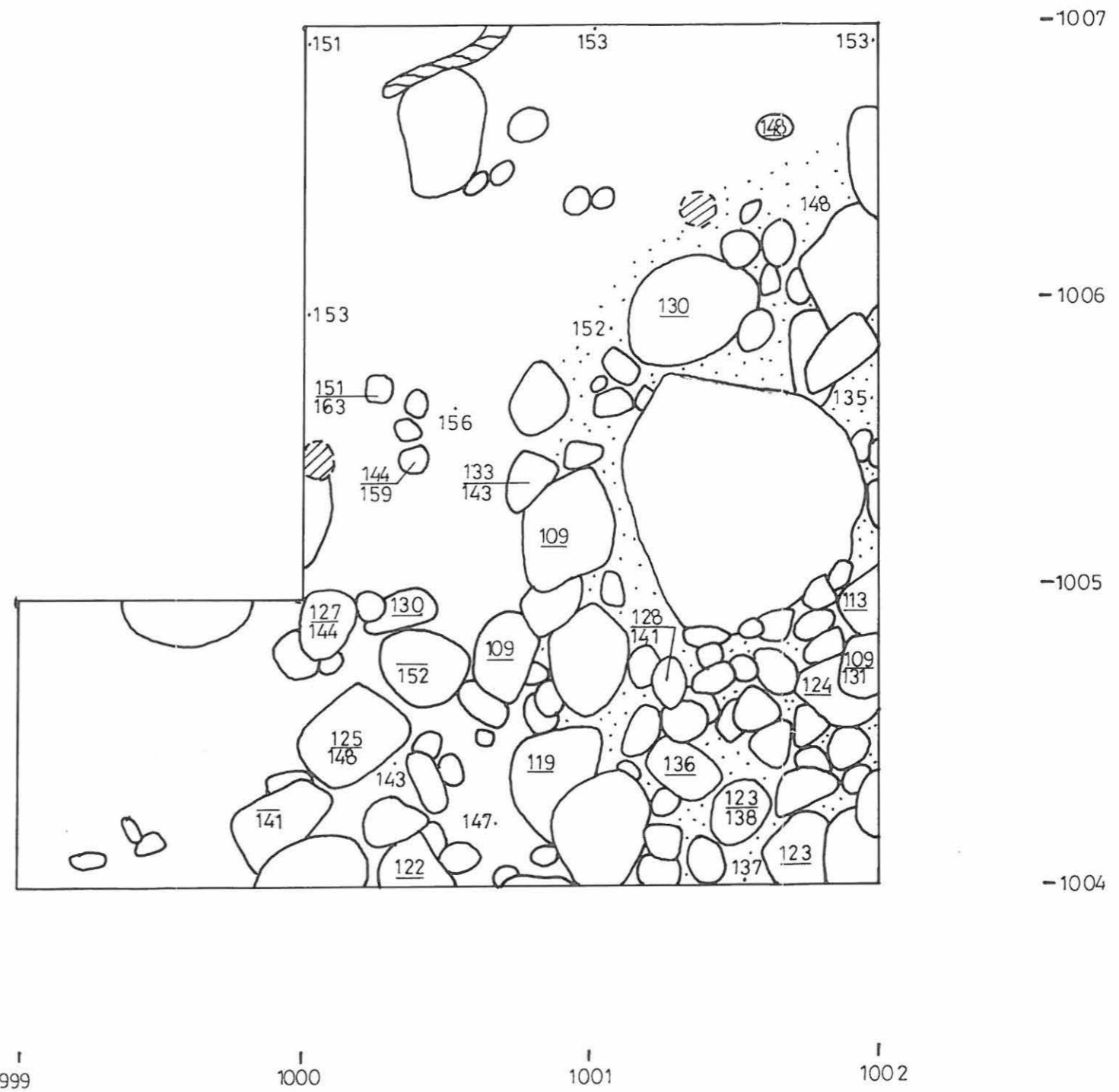
KARTTALUETTELO

Kartta 1	Yleiskartta, mittakaava 1:500
Kartta 2	Pintavaaituskartta, röykkiö 42, mittakaava 1:50
Kartta 3	Pintavaaituskartta, koekuoppa 1, mittakaava 1:20
Kartta 4	Tasokartta, koekuoppa 1, taso 1, mittakaava 1:20
Kartta 5	Tasokartta, koekuoppa 1, taso 2, mittakaava 1:20
Kartta 6	Tasokartta, koekuoppa 1, taso 3, mittakaava 1:20
Kartta 7	Tasokartta, koekuoppa 1, taso 4, mittakaava 1:20
Kartta 8	Tasokartta, koekuoppa 1, taso 5, mittakaava 1:20
Kartta 9	Tasokartta, koekuoppa 2, tasot 1-2, mittakaava 1:20
Kartta 10	Tasokartta, koekuoppa 2, tasot 3-4, mittakaava 1:20
Kartta 11	Tasokartta, koekuoppa 2, taso 5, mittakaava 1:20
Kartta 12	Tasokartta, koekuoppa 2, tasot 6-7, mittakaava 1:20
Kartta 13	Profiilikartta, röykkiö 13, mittakaava 1:20
Kartta 14	Peruskarttaote PK 1133 04 KARJALANKYLÄ, 1:10 000

LAITILA/MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JOUNI TAIVAINEN 2000
 TASOKARTTA
 TASO 3
 MK 1:20
 TL 100
 Piirt. M. Lempiäinen

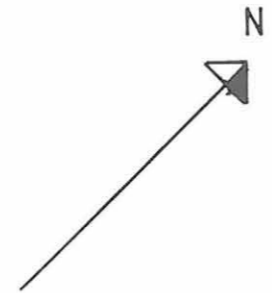
KOEKUOPPA 1

- vaalea hieno hiekka
- turpeensekainen hiekka
- kuoppa, jossa tumma hiilensekainen maa
- kivi; pinta- ja pohjavaaitusluku
- juuri

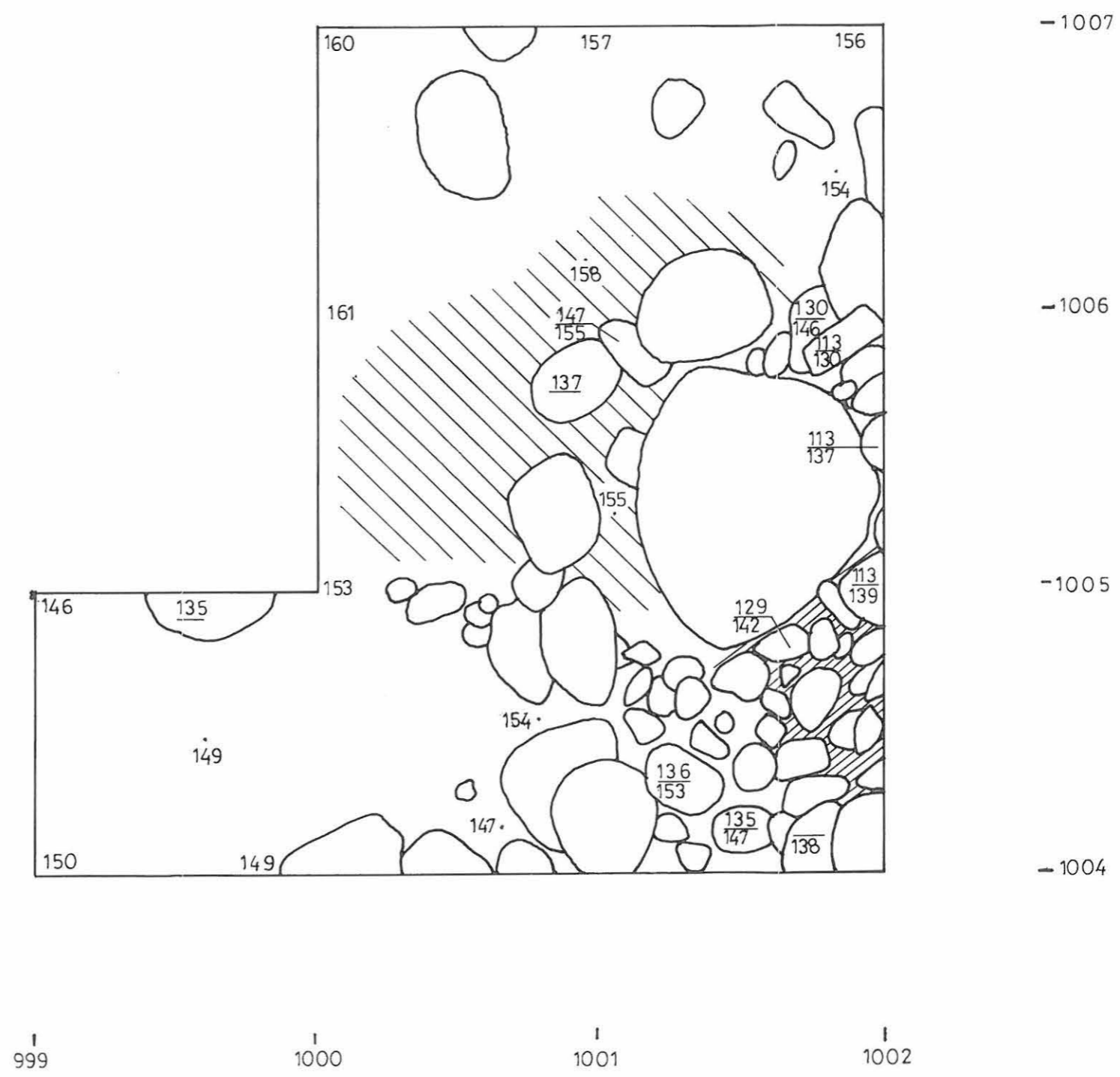

LAITILA/MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JOUNI TAIVAINEN 2000
 TASOKARTTA
 Taso 4
 MK 1:20
 TL 100
 Piirt. M. Lempiäinen

- vaaleahieno hiekka
- punainen hiekka
- tumma hiilensekainen maa
- kivi; pinta- ja pohjavaaitusluku

KOEKUOPPA 1

LAITILA/MYNÄMÄKI
SUOMENSAARI
JOUNI TAIVAINEN 2000
TASOKARTTA

TASO 2

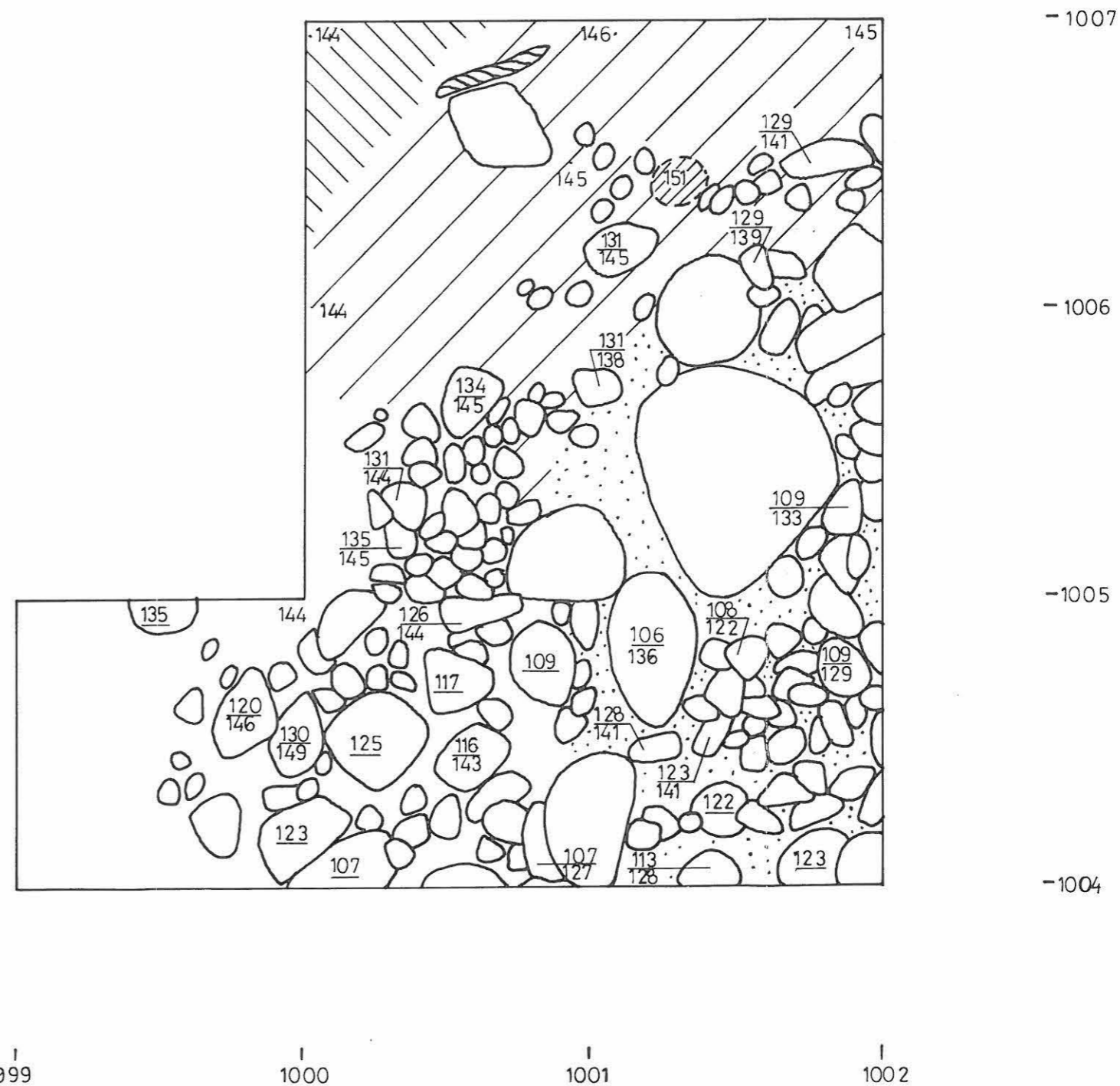
MK 1:20 0 1m

TL 100

Piirt. M. Lempiäinen

- vaalea hieno hiekka
- turpeensekainen hiekka
- tumma hiekka
- kuoppa, jossa tumma hiilensekainen maa
- kivi; pinta- ja pohjavaaitusluku
- juuri
- punainen hiekka

KOEKUOPPA 1

LAITILA / MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JOUNI TAIVAINEN 2000
 TASOKARTTA

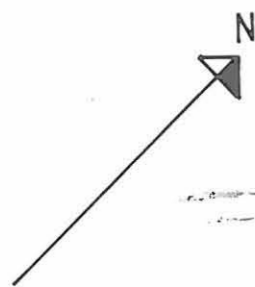
TASO 1

MK 1:20

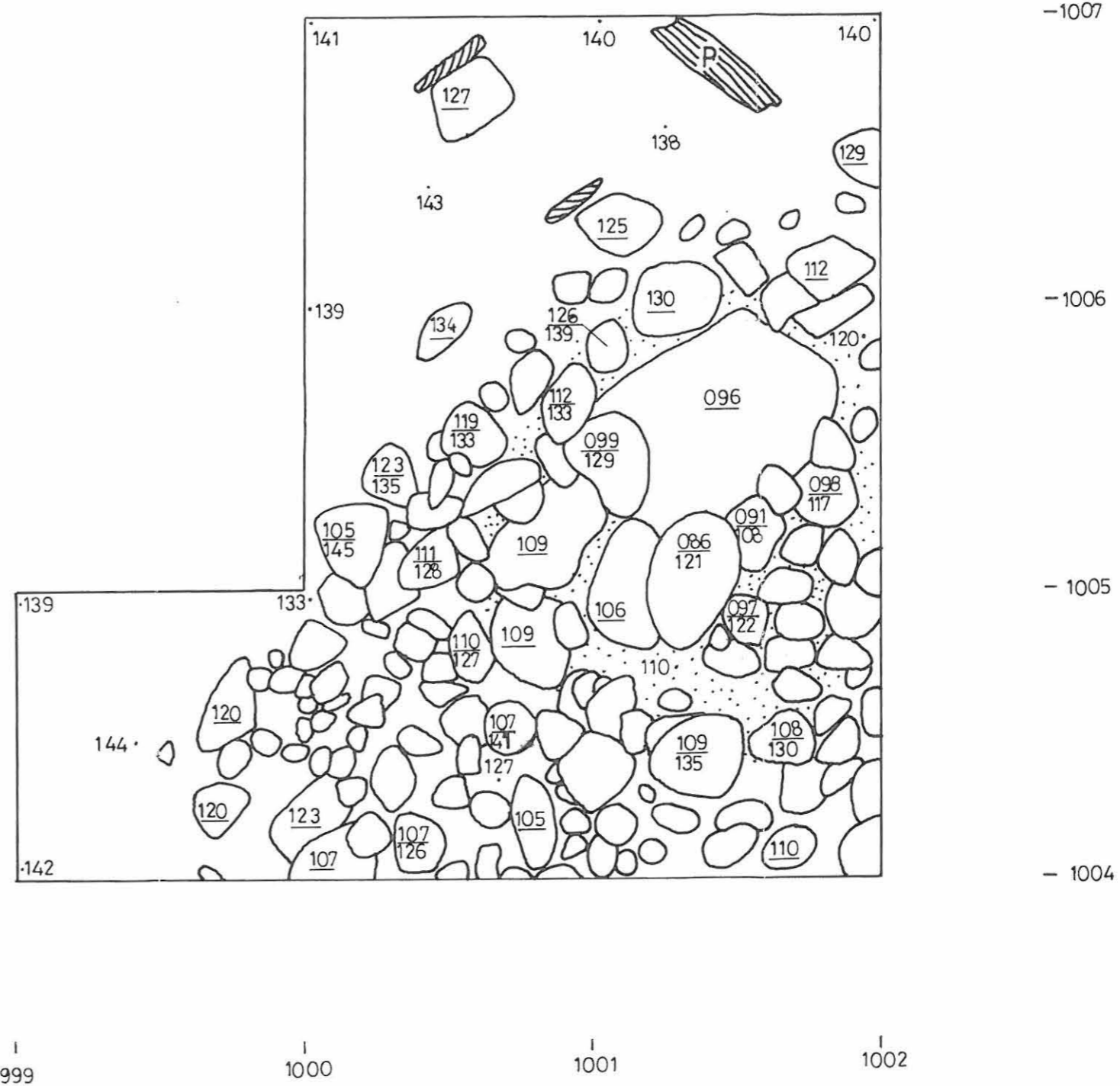
TL 100

Piirt. M. Lempiäinen

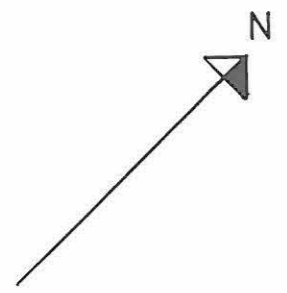
- vaalea hienohiekka
- kivi; pinta- ja pohjavaaitusluku
- juuri
- puuta
- turpeensekainen hiekka

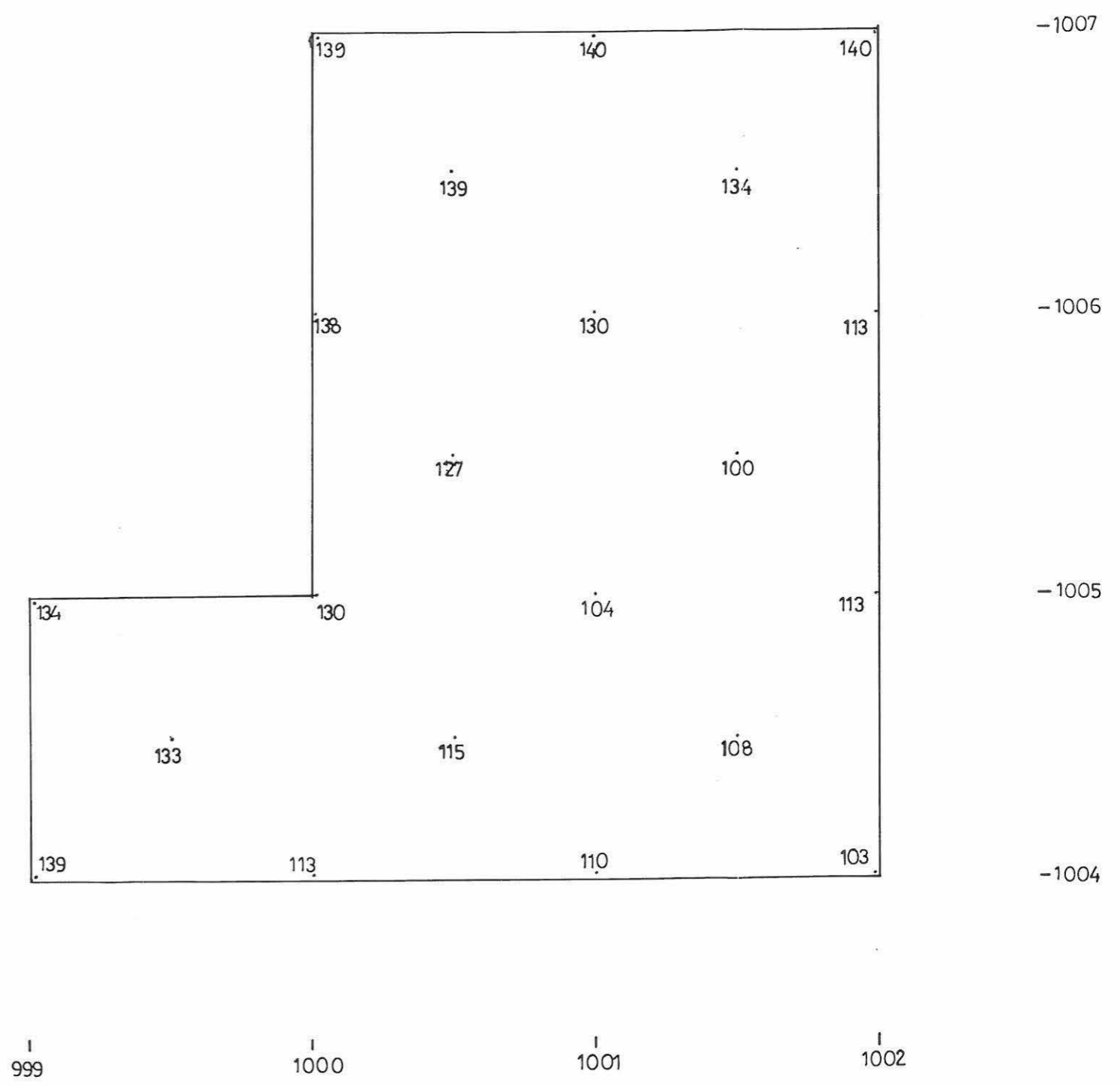
KOEKUOPPA 1

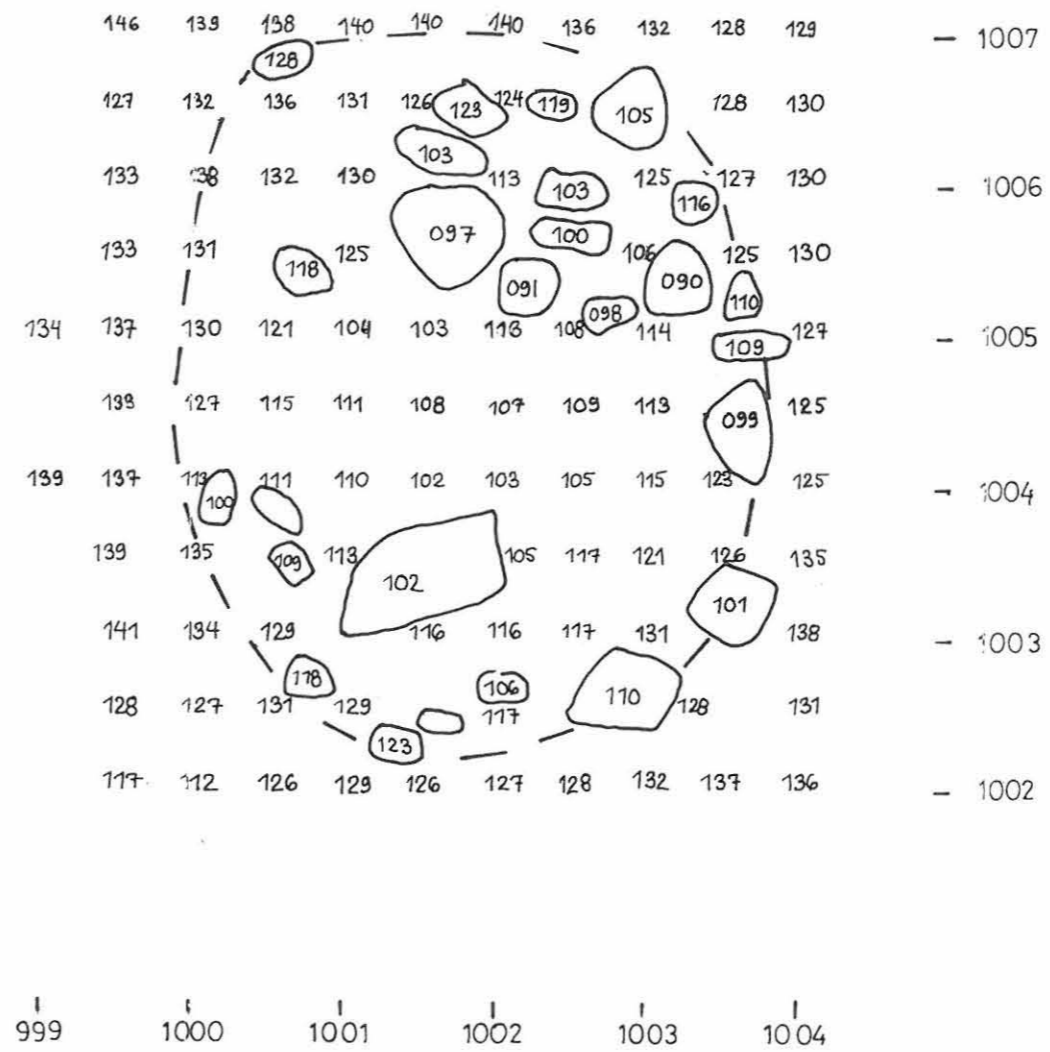
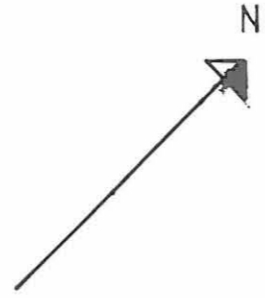
LAITILA / MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JOUNI TAIVAINEN 2000
 PINTAVAAITUSKARTTA
 MK 1:20
 PIIRT. Mia Lempiäinen

KOEKUOPPA 1

LAITILA / MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JOUNI TAIVAINEN 2000
 PINTAVAAITUSKARTTA
 RÖYKKIÖ 42
 MK 1:50 0 1m 2m
 TL 100
 Piirt. M. Lempiäinen

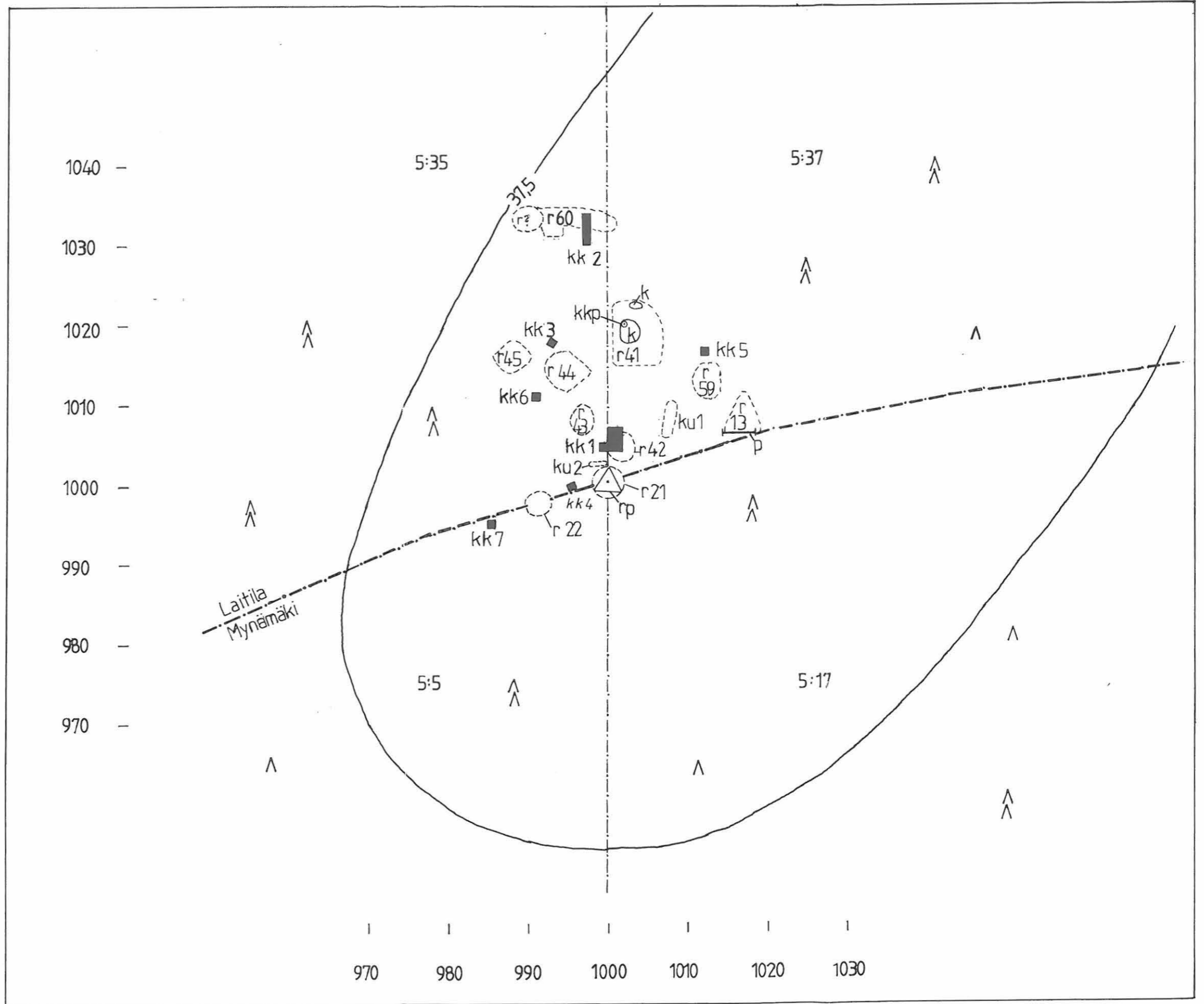
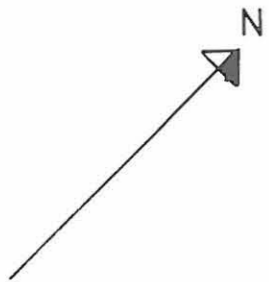

LAITILA MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JOUNI TAIVAINEN 2000
 YLEISKARTTA

MK 1:500 0 20m

Piirt. M.Lempiäinen

- kuntaraja
- .-.-.-.- filusraja
- (r) rökkiö (r)
- kaivausalue/koekuoppa (kk)
- kuopanne (ku)
- ° korkeuskiintopiste (kkp)
- △ rajapyykki (rp)
- (k) kivi
- |— profiili leikkaus (p)

LAITILA / MYNÄMÄKI
SUOMENSAARI
JOUNI TAIVAINEN 2000
TASOKARTTA

TASO 5

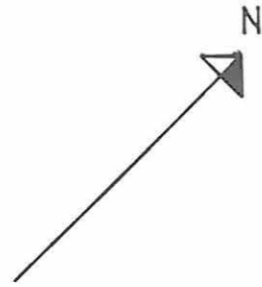
MK 1:20 0 1m

TL100

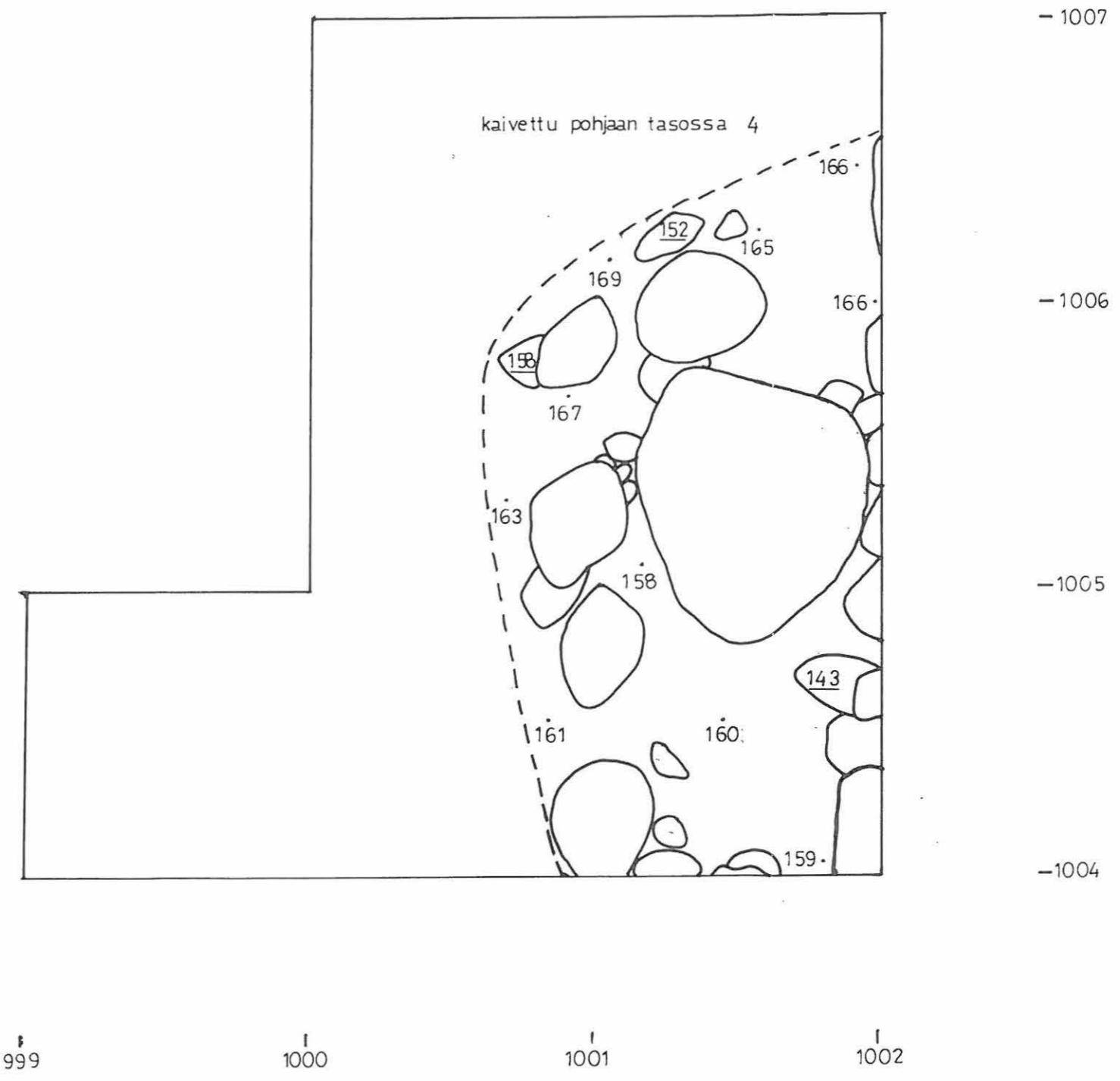
Piirt. M. Lempiäinen

□ vaalea hieno hiekka

⊙
123
134 kivi; pinta- ja pohjavaaitusluku

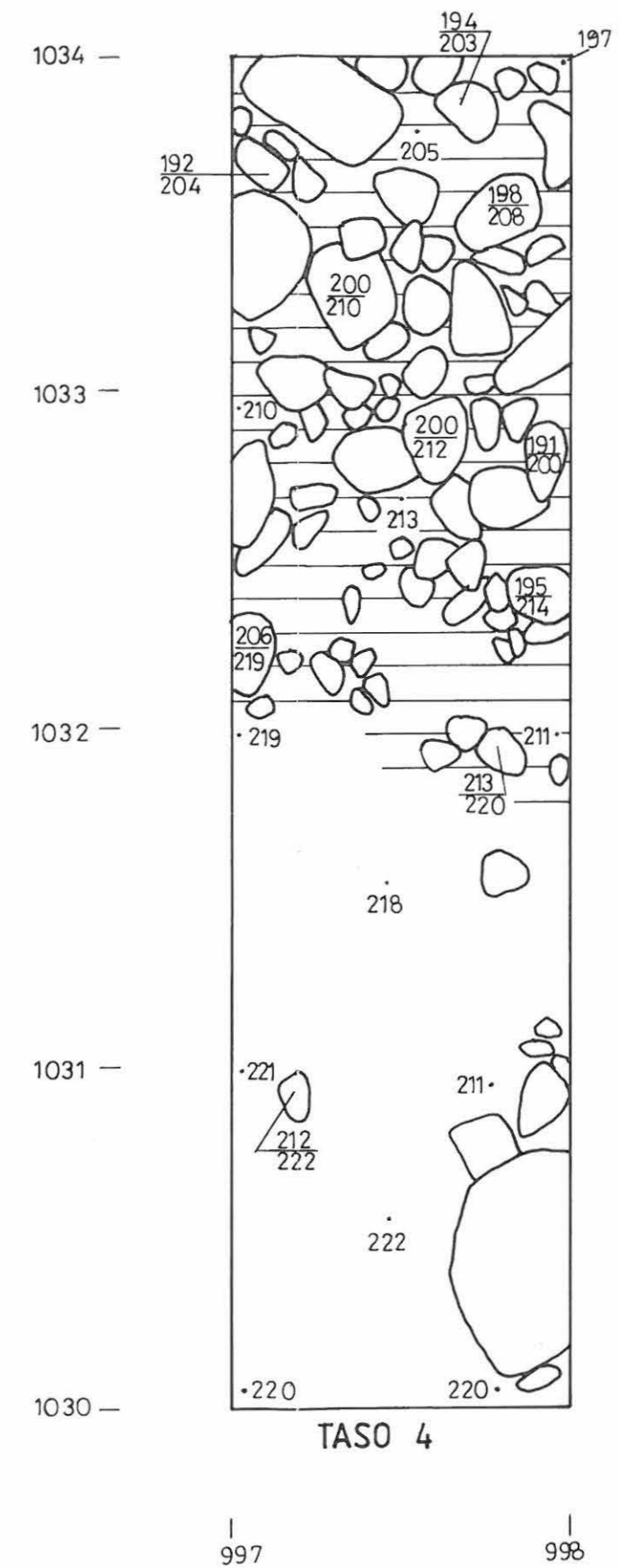
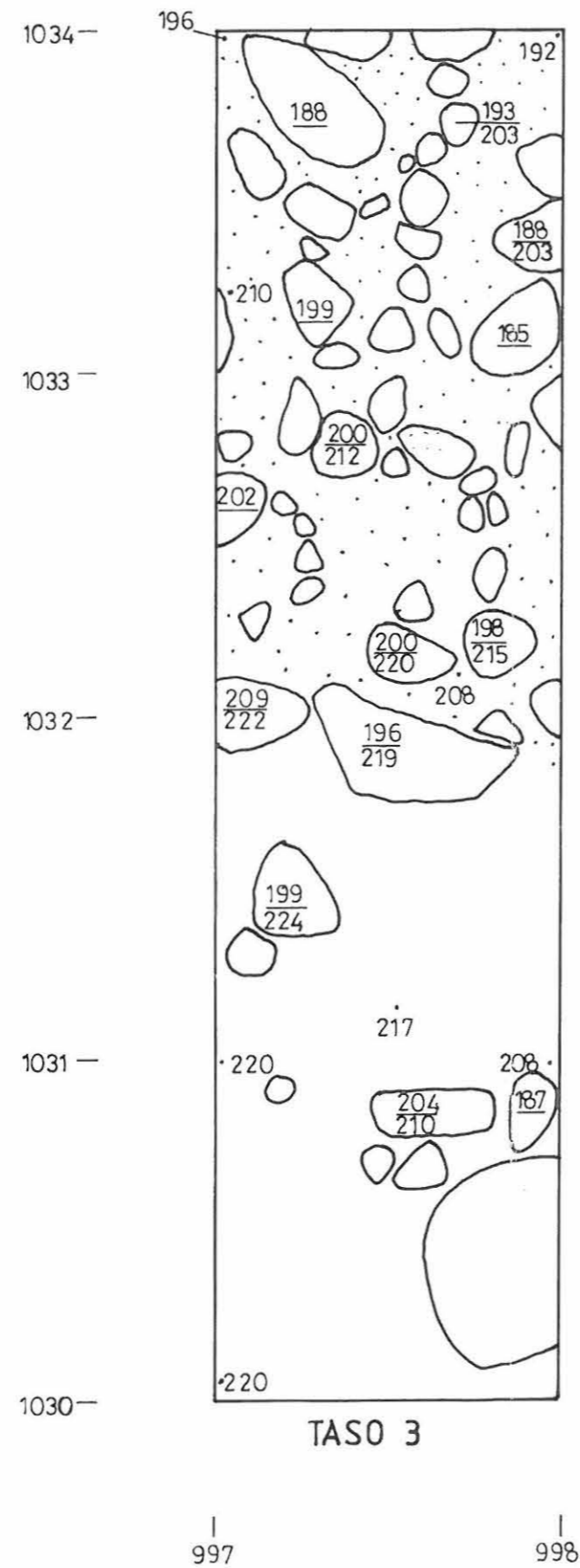
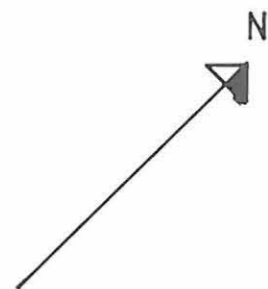

KOEKUOPPA 1

LAITILA / MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JO UNI TAIVAINEN 2000
 TASOKARTTA
 TASOT 3 JA 4
 MK 1:20
 TL 100
 Piirt. R. Ampuja

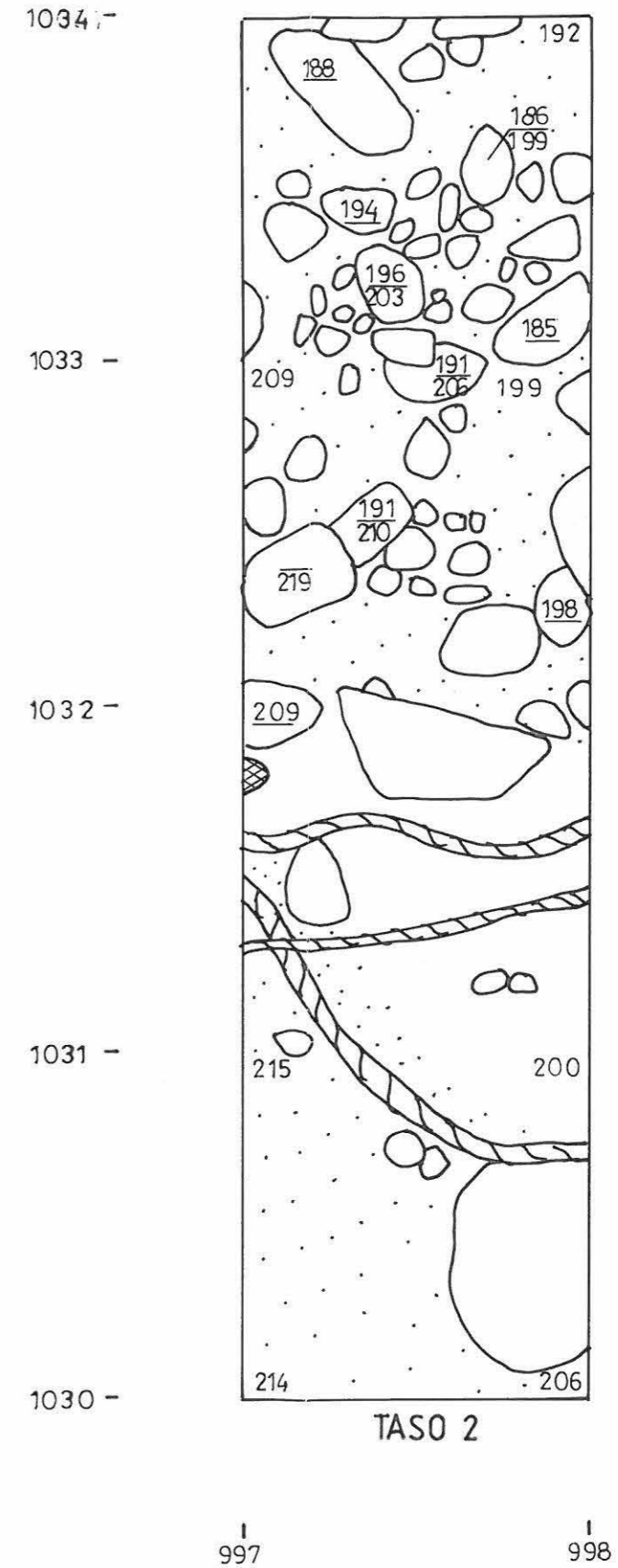
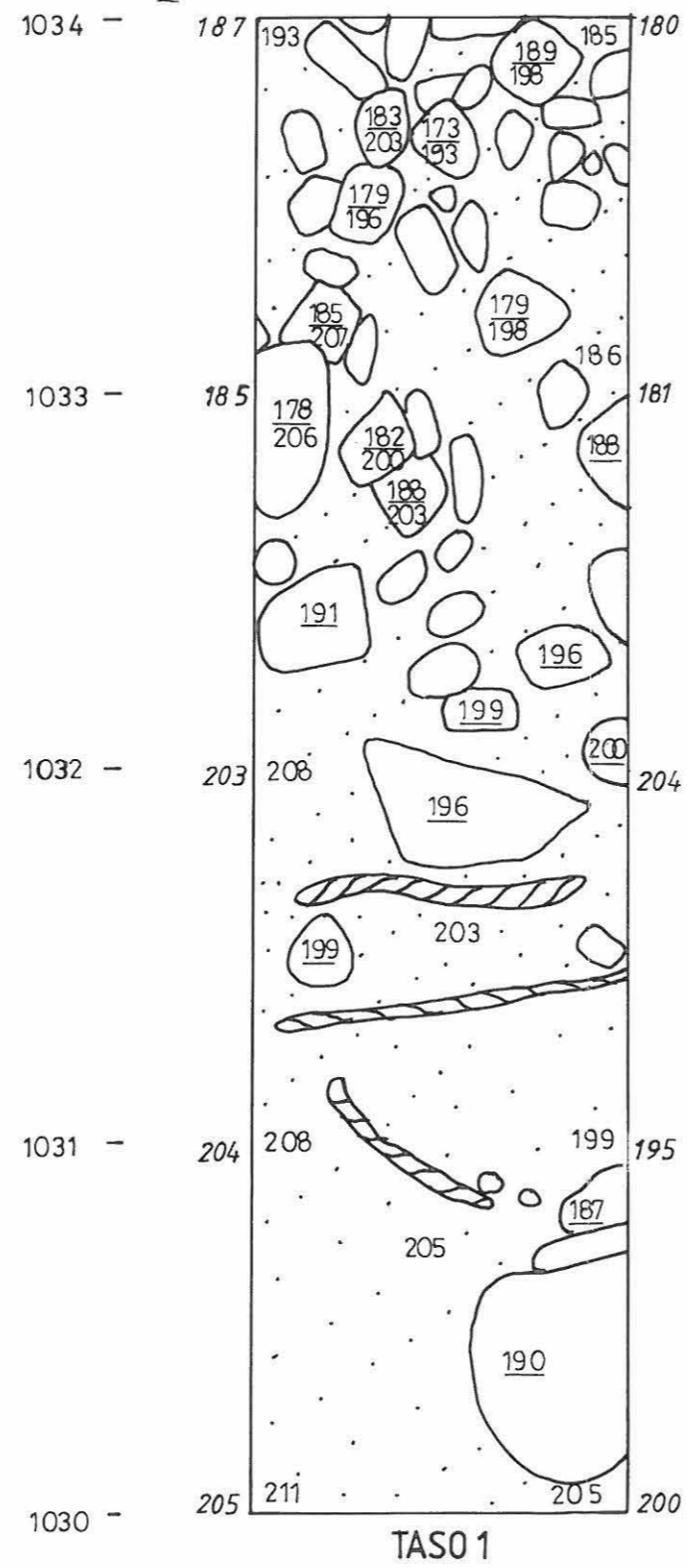
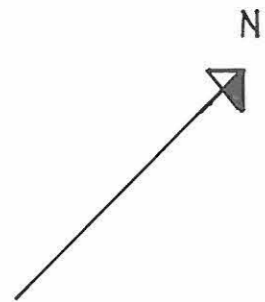
- turpeensekainen hiekka
- vaalea hiekka
- värjytynyt harmaanuskea hiekka
- kivi; pinta- ja pohjavaaitusluku

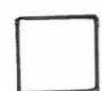
KOEKUOPPA 2

LAITILA/ MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JOUNI TAIVAINEN 2000
 TASOKARTTA
 TASOT 1 JA 2
 MK 1:20
 TL 100
 Piirt. R. Ampuja

- vaalea hiekka
- turpeensekainen hiekka
- nokimaa
- kivi; pin ta- ja pohjavaaitusluku
- juuri

LAITILA / MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JOUNI TAIVAINEN 2000
 TASOKARTTA
 TASO 5
 MK 1:20
 TL 100
 Piirt. M.Lempiäinen

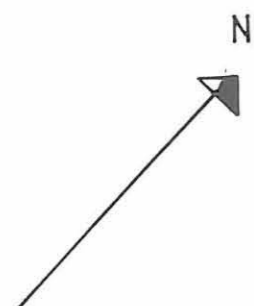
vaalea hiekka

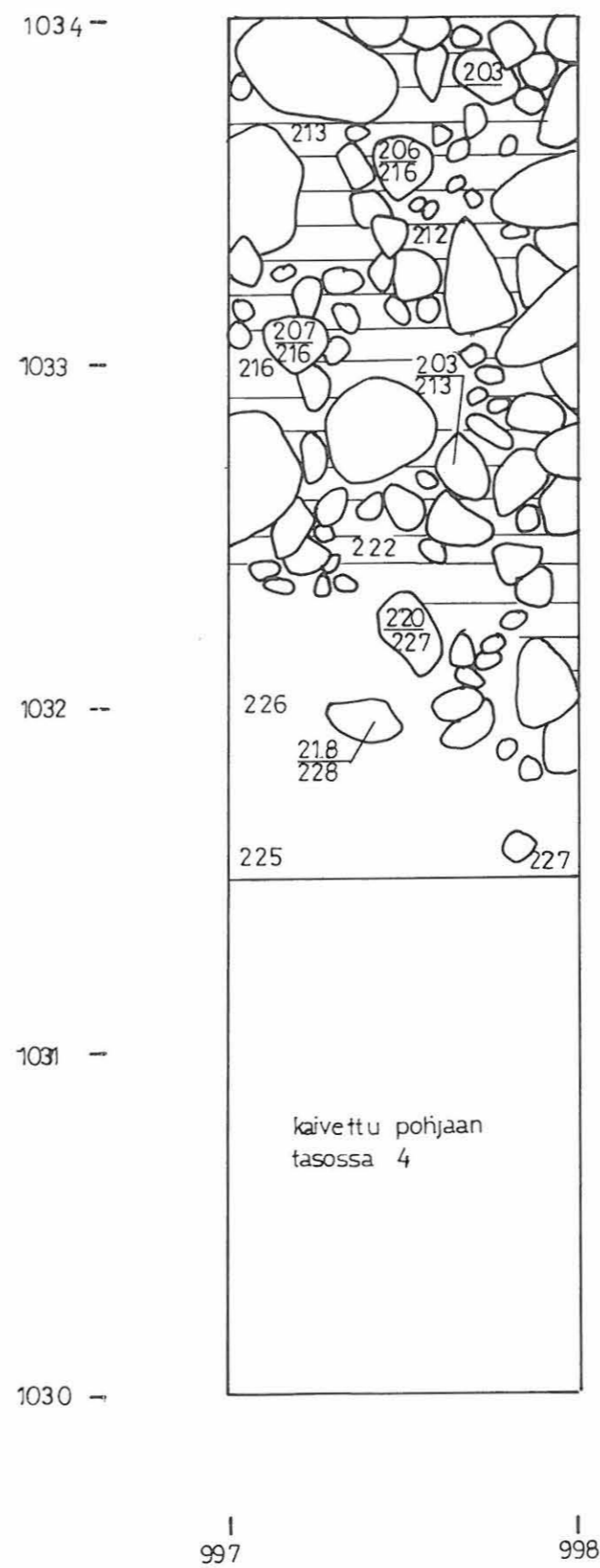
värjätynyt harmaanruskea hiekka

kivi; pinta ja pohjavaaitusluku

KOEKUOPPA 2

LAITILA MYNÄMÄKI
SUOMENSAARI
JOUNI TAIVAINEN 2000

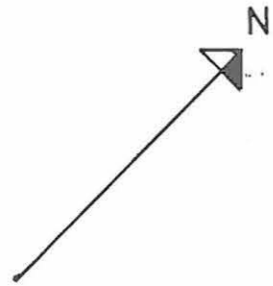
TASOKARTTA
TASOT 6 JA 7

MK 1:20
TL 100

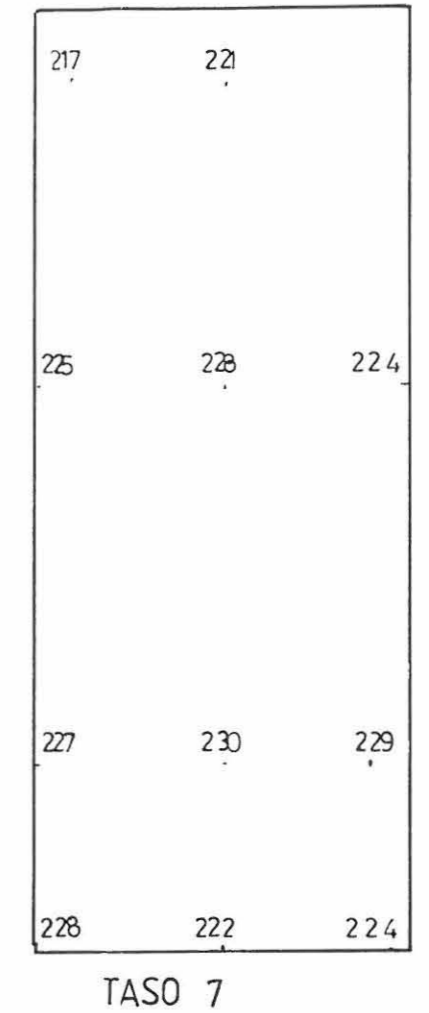
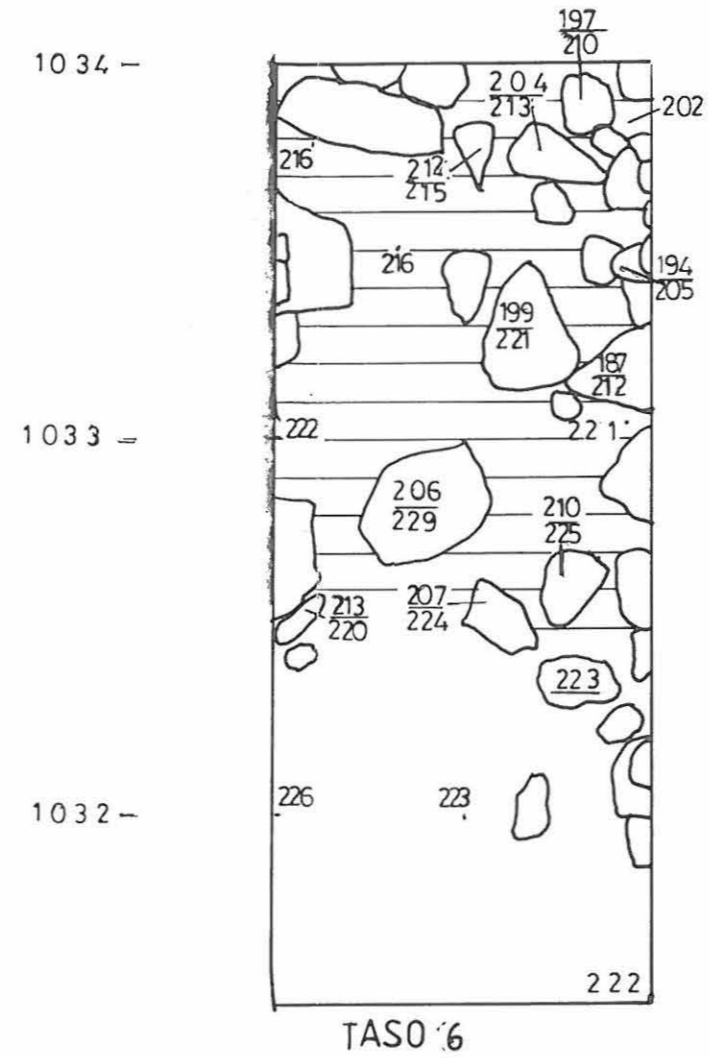
Piirt. E. Rintama

 värjäytynyt harmaanruskea hiekka

 vaalea hieno hiekka

KOEKUOPPA 2

LAITILA MYNÄMÄKI
 SUOMENSAARI
 JOUNI TAIVAINEN 2000
 PROFIILIKARTTA
 RYÖKKIÖ 13
 PROFIILI E TELÄSTÄ

MK 1:20

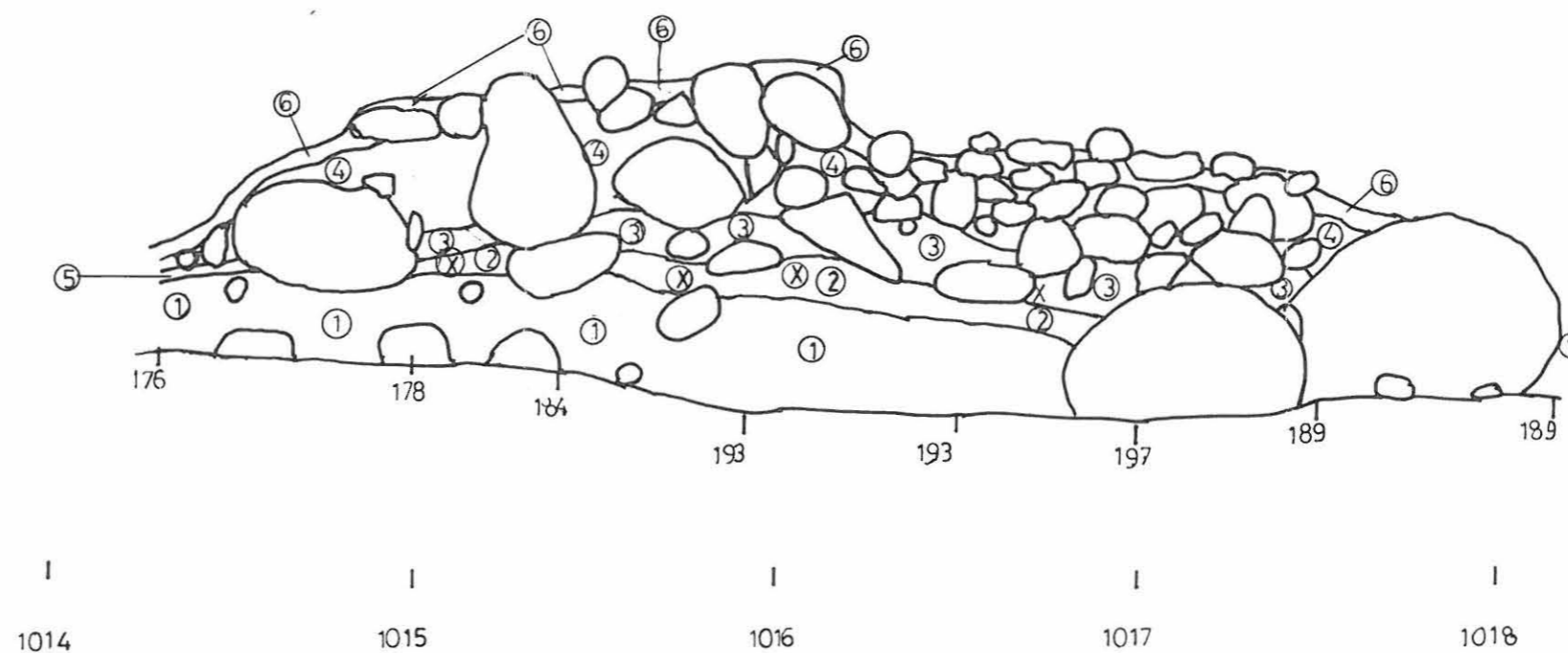
TL 100

Piirt. E. Rintama

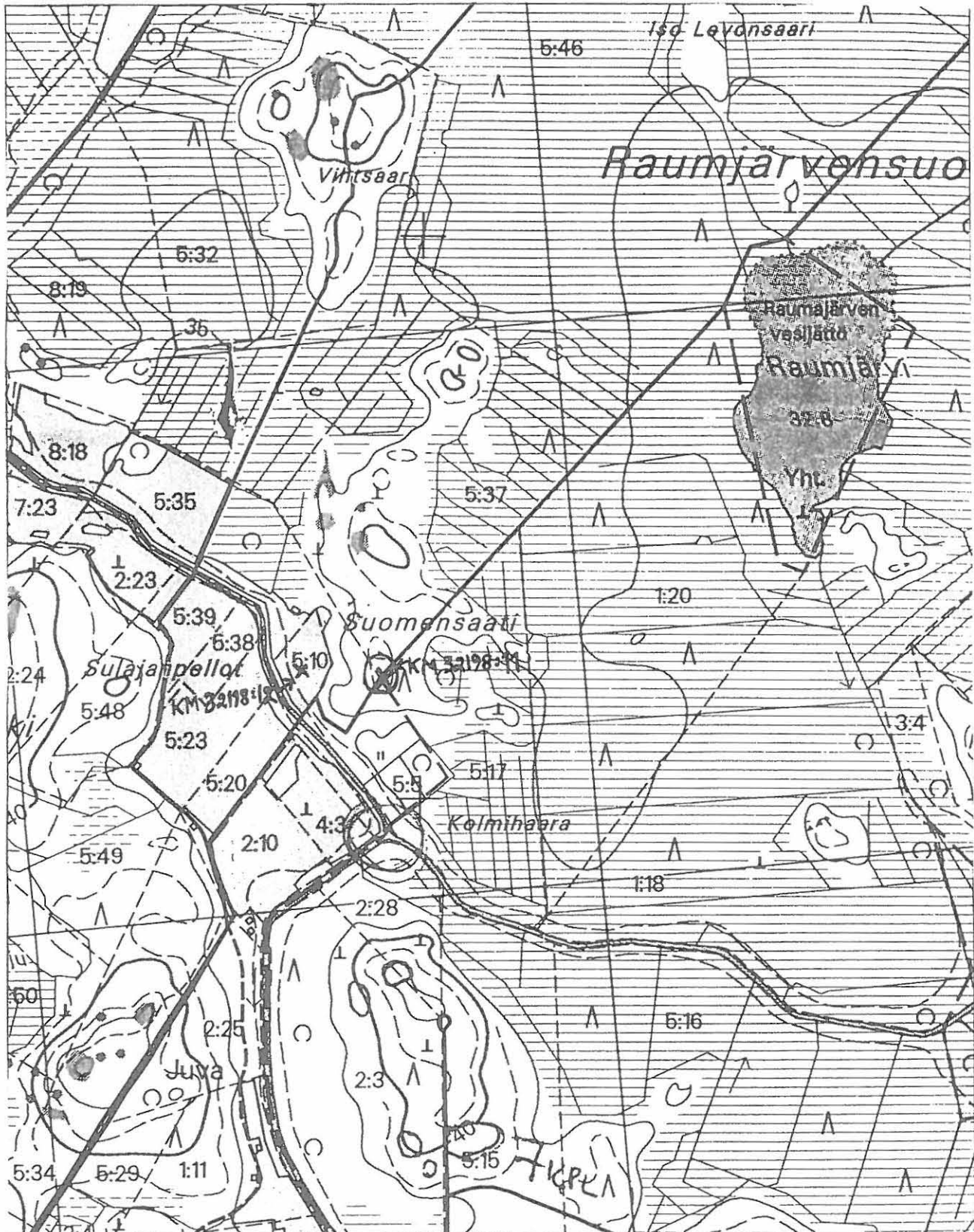
- ① puhdas hiekka
- ② vaalea likamaa
- ③ nokinen likamaa
- ④ humus
- ⑤ huuhtoutumiskerros
- ⑥ sammal

- ⊗ maanäyte
- X hiilinäyte

○ kivi

80 -
 100 -
 120 -
 140 -
 160 -
 180 -
 200 -

Peruskarttaotesuurennos 1:10 000 PK 1133 04 KARJALANKYLÄ

Lainla / Mynämäki
(**Mynämäki / Laitila**)

Suomensaari

KASVIMAKROFOSSIILITUTKIMUS

Tutkimusraportti

Mia Lempiäinen

Matka muinaisuuteen –projekti / Turun yliopisto
arkeologian osasto ja biodiversiteettiyksikkö

Turku 2001

JOHDANTO

Mynämäen ja Laitilan rajalla sijaitsevassa Suomensaaren röykkiökohteessa suoritettiin koekaivaukset kesällä 2000. Maanäytteet on otettu röykkiöistä nro 42 ja röykkiöstä nro 13. Maanäytteet on ottanut ja tutkinut fil.yo Mia Lempiäinen. Näytteet on tutkittu Turun yliopiston paleoetnobotaniikan laboratoriossa dosentti Terttu Lempiäisen ohjaamana.

TUTKIMUSMATERIAALI JA –MENETELMÄT

Makrofossiilitutkimuksia varten maanäytteitä otettiin röykkiöstä nro 42 (näyte 1) ja röykkiöstä nro 13 (näyte 2). Näytteet olivat tilavuudeltaan noin 1 litra.

Maanäytteet on otettu seuraavasti:

Röykkiö 42:

Röykkiöstä kaivettiin ensin yksi sektori, jolloin saatiin esille kaksi seinämää. Maanäyte on otettu kaakko-luode –suuntaisen seinämän kiveyksen välissä näkyvästä heikosta likamaasta, 30 cm turpeen alta.

Röykkiö 13:

Metsätöissä rikkoutuneen röykkiön profiili kaivettiin esille. Profiilissa näkyvästä kivien alla olevasta hiilikerroksesta otettiin maanäyte, 40 cm turpeen alta.

Maanäytteiden sisältö ja maalajikoostumus arvioitiin silmämääräisesti ennen kellutusta seuraavasti:

Näyte 1: ruskea karkea hiekka

Näyte 2: ruskea karkea hiekka

Maanäytteet kellutettiin kyllästetyssä suolaliuoksessa, jäänteet poimittiin mikroskoopin avulla ja jäänteet säilöttiin 50% alkoholiin. Kasvien nimistö on Hämet-Ahti et al. (1998) mukainen.

MAKROFOSSIILIANALYYSIN TULOKSET

Analyysin tuloksissa jäänteet ilmoitetaan absoluuttisina lukumäärinä (kokonaisia siemeniä) tutkituissa näytteissä. Puuhiilen ja määrittelemättömän kasviaineksen esiintyminen on arvioitu seuraavalla asteikolla:

+	niukasti
++	kohtalaisesti
+++	runsaasti

Määriteltäviä kasvijäänteitä löytyi 2 kpl. Määritettyjen kasvijäänteiden lisäksi aineistossa esiintyi suuri määrä muita kasvijäänteitä kuten sammalen lehtiä ja varren kappaleita, juuren palasia, hiiltymätöntä puuta ja sienten rihmastopahkoja.

Suomensaaren makrofossiilianalyysin tulokset:

Mynämäki / Laitila Suomensaari 2001 / Makrofossiilit / Anal. Mia Lempiäinen ja Terttu Lempiäinen

Kasvilaji	Näyte 1 (röykkiö 42)	Näyte 2 (röykkiö 13)	Yht.
<i>Chenopodium album</i> -jauhosavikka	1	-	1
<i>Carex sp.</i> (hiiltynyt) -sara	-	1	1
Muut kasvijäänteet			
<i>Sphagnum sp.</i> -raikasammal/lehtiä	2	-	2
<i>Fungi/Sclerotia</i> -sienet/rihmastopahkat	>800	>400	>1200
Puuhiili	-	+	+
<i>Indet.</i> -määrittelemätön kasviaines	++	++	++
Muut jäänteet			
<i>Insecta</i> -hyönteinen	1	-	1

Kasvijäänteet

Jauhosavikka (*Chenopodium album*) on kulttuuririkkaruoho, joka hyötyy ihmisen toiminnasta. Sara (*Carex sp.*) on kosteiden rantojen ja rantaniittyjen tyypillinen laji.

Muut kasvijäänteet

Muita kasvijäänteitä olivat sammalen lehdet ja varren kappaleet, sienten rihmastopahkat, puuhiili ja muu määrittelemätön kasviroska. Hajottavien sienten rihmastopahkat ovat yleisiä, varsinkin jos lahotettavaa orgaanista ainesta on paljon. Indikaattoriarvo on vähäinen. Kasviroskaksi luokiteltiin kaikki kasveista peräisin oleva hajonnut kasviaines, joka ei enää ollut määrityskelpoista. Näitä olivat lehtien kappaleet, oksat, silmut, puun palaset, juuret yms.

Muut jäänteet

Muita jäänteitä olivat yksi hyönteinen, ilmeisesti punkki.

Yhteenveto makrofossiilianalyysin tuloksista

Suomensaaren röykkiöistä nro 42 ja 13 otetuista kahdesta maanäytteestä löytyi hyvin vähän analysoitavaa. Maanäytteiden avulla toivottiin saatavan valaisua Suomensaaren funktioon sekä apua ajoitukseen.

Poimittujen jäänteiden lukumäärän vähäisyyden vuoksi ei esimerkiksi ajoituksia voida tehdä. Koska kulttuuririkkaruohoja (*Chenopodium album* ja *Carex sp.*) löytyi vain yksi kumpaakin, on myös otettava huomioon, etteivät ne välttämättä kuulu röykkiön kontekstiin, vaan ovat esimerkiksi jonkun hyönteisen tm. tuomia.

KIRJALLISUUS

Hämet-Ahti, L. et al., 1998. Retkeilykasvio. Helsinki.

Lempiäinen, T., 1998. Vanajan vanhan pappilan kasvimakrofossiilitutkimus. Tutkimusraportti. Biodiversiteettiyksikkö, Turun yliopisto.